

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ З ІСТОРІЇ, ПРАВОНАВСТВА, ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ У 2023/2024 Н.Р.

Безпечний простір та освітнє середовище для перебування учнів і працівників. МОН пропонує алгоритм дій для вчителів на той випадок, коли під час занять в школі пролунає сигнал повітряної тривоги. Алгоритм складено на основі рекомендацій ДСНС України <https://osvitoria.media/experience/povitryana-tryvoga-algorytm-dij-vchytelya>

ПРОЄКТ
КОНЦЕПТУАЛЬНИХ
ЗАСАД
РЕФОРМУВАННЯ
ІСТОРИЧНОЇ ОСВІТИ В
СИСТЕМІ ЗАГАЛЬНОЇ
СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

На думку авторів, для того, щоб забезпечити відповідність між навчальним часом, обсягом навчального матеріалу та очікуваними результатами варто:

- добирати зміст історичного матеріалу на основі принципу вікової відповідності,
- відмовитися від представлення історії як безальтернативного лінійного (хронологічного) процесу в розрізі двох окремих предметів: всесвітньої історії та історії України,
- перейти до єдиного загальноосвітнього україноцентричного курсу «Історія: Україна і світ»,
- забезпечити дотримання змістової цілісності та завершеності єдиного курсу історії на кожному рівні повної загальної середньої освіти.

ПРОЄКТ
КОНЦЕПТУАЛЬНИХ
ЗАСАД
РЕФОРМУВАННЯ
ІСТОРИЧНОЇ ОСВІТИ В
СИСТЕМІ ЗАГАЛЬНОЇ
СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

- ким ми є?» (через розуміння того, як українці формувалися в націю). Тому в центрі має бути розмова про ідентичності українців у різні періоди історії та про те, як множинність/мінливість уявлень про себе в минулому перетворювалася на «ми — народ поза кордонами імперій»
- потрібно знаходити місце для всіх народів, які проживали на території нинішньої України. Такий підхід має прибрати клаптиковість у чинних модельних навчальних програмах, підручниках, посібниках, де історія різних народів нинішньої України відображується окремо
- включеність української історії в європейську та світову є абсолютною необхідністю також з огляду на неможливість пояснити низку явищ у відриві від загальних процесів. Проте, наголошуючи на включеності України передусім до європейського простору, слід зважати на органічну присутність у ній як західних, так і східних рис і впливів.
- нову роль варто визначити й для історії дипломатії, зокрема феномену «культурної дипломатії», наявному в міграціях інтелектуалів і митців.

Візія майбутнього освіти і науки України

**СЕРЕДНЯ ОСВІТА
КІНЦЕВА МЕТА: КОЖЕН УЧЕНЬ
ЗАБЕЗПЕЧЕНИЙ ЯКІСНОЮ
ОСВІТОЮ,
СПРЯМОВАНОЮ НА
АКАДЕМІЧНИЙ РІСТ, РОЗВИТОК
КРИТИЧНОГО
МИСЛЕННЯ, СОЦІАЛЬНИХ
НАВИЧОК ТА ЕМОЦІЙНОГО**

**ОСВІТА – ЦЕ КЛЮЧ ДО УСПІХУ КОЖНОЇ НАЦІЇ, ОСНОВА
ПРОГРЕСУ ТА РОЗВИТКУ, ФУНДАМЕНТ МАЙБУТЬОГО**

Стратегічна ціль 1

Усі діти навчаються у безпечному, сучасному та інклюзивному освітньому середовищі

Стратегічна ціль 2

Усі діти здобувають якісну освіту відповідно до принципів та підходів НУШ

Стратегічна ціль 3

Усі педагоги готові реалізовувати ідеї НУШ

Стратегічна ціль 4

Профінансована в повному обсязі система середньої освіти забезпечена ефективним управлінням і функціонує на засадах доказових даних

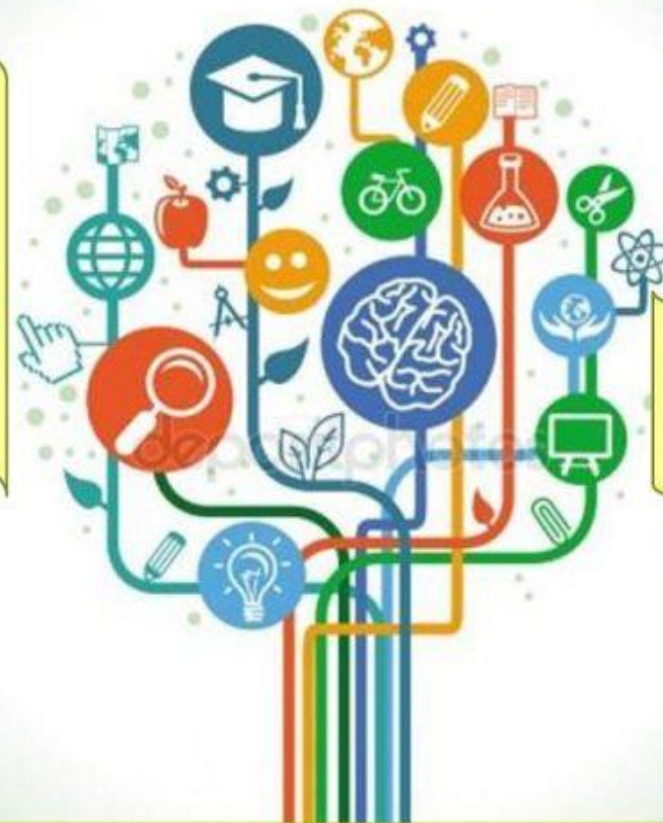
Нова українська школа (5-6 класи) працюватиме за обраними модельними програмами. Перелік затверджених до використання МОН України модельних навчальних програм громадянської та історичної навчальної галузі налічує 13 позицій

https://docs.google.com/spreadsheets/d/1mC99CMln4MEbhW_G4v62ptgK8i0MpJAv/edit?pli=1#gid=795922471

Новий зміст освіти,
заснований на формуванні
компетентностей,
потрібних для успішної
самореалізації в суспільстві.

ГОЛОВНІ КОМПОНЕНТИ КОНЦЕПЦІЇ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Наскрізний процес виховання,
який формує цінності

Орієнтація на потреби учня в освітньому процесі,
дитиноцентризм.

Педагогіка, що ґрунтується на партнерстві між учнем,
учителем і батьками

Здійснюється у відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 01.04.2022 №289 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти», урахуваючи загальні критерії оцінювання результатів навчання учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти (додаток 2 наказу)

ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

<https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-metodichnih-rekomendacij-shodo-ocinyuvannya-navchalnih-dosyaghen-uchniv-5-6-klasiv-yaki-zdobuvayut-osvitu-vidpovidno-do-novogo-derzhavnogo-standartu-bazovoyi-serednoyi-osviti>

ОЦІНЮВАННЯ У БАЗОВІЙ ШКОЛІ

- Формувальне оцінювання дає зворотний зв'язок: що в дитини виходить добре, а над чим ще треба попрацювати, аби мати гарний результат
- Підсумкове оцінювання визначає, наскільки реальні результати навчання дитини відповідають очікуваним, зафіксованим у державних стандартах, освітніх та навчальних програмах

Заповнюємо класний журнал у 5-х класах НУШ:

<https://osvitoria.media/experience/zapovnyuyemo-klasnyj-zhurnal-u-5-h-klasah-nush/>

ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ ОЦІНЮВАННЯ

добирати зміст, форму та методи роботи з урахуванням результатів школярів

формувати в учнів уміння аналізувати власну роботу, визначати для себе подальші завдання

спонукати школярів дотримуватися принципів академічної доброчесності

повідомляти оцінку результатів навчання лише учню та його законним представникам

визначити або розробити власні способи зворотного зв'язку з учнями

Лист МОН України
№1/11938-23 від 11.08.2023
року

<https://imzo.gov.ua/2023/08/15/1yst-mon-vid-14-08-2023-1-12038-23-pro-pereliky-navchal-noi-literatury-ta-navchal-nykh-prohram-rekomendovanykh-ministerstvom-osvity-i-nauky-ukrainy-dlia-vykorystannia-v-osvitn-omu-protsesi-zakladiv-os>

- Лист МОН від 14.08.2023 № 1/12038-23 «Про переліки навчальної літератури та навчальних програм, рекомендованих Міністерством освіти і науки України для використання в освітньому процесі закладів освіти у 2023/2024 навчальному році»
- У 5-11 класах закладів загальної середньої освіти з навчанням українською мовою <https://goo.gl/93BNko>

Лист МОН № 1/11938-23
від 11.08.2023

file:///C:/Users/User/Downloads/Methodichni_rekomendatsiyi_pilotni_shkoly_7_-9_klas.pdf

- Міністерство освіти і науки України надсилає для практичного використання методичні рекомендації щодо особливостей організації освітнього процесу у 7-9 х класах в умовах реалізації концепції «Нова українська школа» для закладів загальної середньої освіти, які є учасниками інноваційного освітнього проекту всеукраїнського рівня за темою «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення для закладів загальної середньої освіти в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти»

Проведення о 9:00 хвилини мовчання – згадка про загиблих внаслідок збройної агресії російської федерації проти України (Указ Президента України Володимира Зеленського від 16.03.2022 №143/2022 «Про загальнонаціональну хвилину мовчання»)

Помітне місце у змісті програми, особливо історії ХХ-ХХІ ст. відведено і питанням **виховання української національної пам'яті** як основи української національної ідентичності (геноцидні практики тоталітарних властей, формування українського пантеону, використання українського національного історичного календаря тощо). Це і є реалізація політики декомунізації, прописаної у відповідних Законах про декомунізацію:

- Закон України «Про засудження комуністичного та націоналсоціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/317-19#Text>
- Закон України «Про правовий статус та вшанування пам'яті борців за незалежність України у ХХ столітті». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/314-19#Text>
- Закон України «Про доступ до архівів репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років». URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T150316>
- Закон України «Про увічнення перемоги над нацизмом у Другій світовій війні 1939-1945 років». URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T150315?an=1>

До науково
-
методичног
о кейсу
учителя
історії

Сайт Українського інституту вивчення Голокосту «Ткума».

URL: <https://tkuma.dp.ua/ua/>

Сайт Українського інституту національної пам'яті. URL:

<https://uinp.gov.ua/>

Електронна бібліотека ДІАСПОРІАНА. Історія:

<https://diasporiana.org.ua/category/istoriya/>

Електронна бібліотека Інституту історії НАН України:

<https://cutt.ly/9wphiZNT>

Сайт Національного музею Голодомору-геноциду:

<https://holodomormuseum.org.ua/>

Сайт HREC (Українського науково-дослідного та освітнього центру вивчення Голодомору): <https://www.holodomor-hrec.com/>

Інститут модернізації змісту освіти. Офіційний сайт.

Електронні версії підручників.

<https://imzo.gov.ua/pidruchniki/elektronni-versiyi-pidruchnikiv/>

<https://view.genial.ly/64e79f2cd04d5c0019afb386/guide-2023-2024-navchalnij-rik>

Привіт,
новий навчальний

(нехай буде під руками)

Сучасні освітні тренди

У сучасному світі якість освіти стає тим чинником, що дозволяє кожній людині віднайти і зреалізувати себе в дорослому реальному житті, в житті, до якого повинна підготувати школа. Тому для освіти кожного вчителя важливе бачення тенденцій(трендів) розвитку освіти з метою вибудовування освітнього простору, в якому освітні послуги надаватимуться з урахуванням індивідуальних потреб учнів, потреб суспільства, яке творить сучасну Україну.

Кодування. Діти практично не уявляють життя без смартфона. А вже з його використанням підлітками здійснюються більшість повсякденних дій: спілкування у соціальних мережах, переглядання фільмів, розваги, пошук потрібної інформації, прослуховування музики тощо. Тому залучення технологій із використанням мобільного телефону на уроках додатково заохотить школярів до вивчення вашого предмета.

За допомогою QR-кодів можна урізноманітнити навчальний процес наступним чином:

- кодування навчальних домашніх завдань чи практичних роботи (наприклад, якщо їх виконання передбачає використання гугл-форми, гугл-диску тощо);
- проведення квесту, підказки до кожної сховаки якого будуть захищені в вигляді відповідного QR-коду;
- організація виставки у класі чи коридорами школи, інформацію до експонатів якої можна отримати після сканування відповідного QR-коду;
- розміщення коридорами школи відповідних кодів, кожний з яких буде містити посилання на непересічні факти, цікаві статті тощо;
- розміщення кодів на підручнику з посиленнями доступу до електронної версії відповідного видання.

На цьому ідеї не обмежуються! Формат використання такого кодування може бути значно різноманітнішим! Використання QR-кодів дозволить урізноманітнити навчальний процес. До того ж, залучення новітніх технологій у навчальний процес дозволить учителю збільшити зацікавленість школярів до навчання, а для педагога може стати зручною формою організації навчального процесу.

Набирає обертів **мікронавчання**. Цифрове покоління сприймає інформацію як послідовність не

надто пов'язаних між собою явищ, а не як цілісну картину і не може запам'ятати багато одразу. Цей феномен, який має назву «кліпове мислення», характеризується відсутністю раціональних основ та чіткої логіки, фрагментарністю сприйняття і вражень. Традиційне навчання пропонує здобувачам освіти величезний обсяг теоретичного матеріалу, в якому потрібно розібратися, та який потрібно запам'ятати з першого разу і швидко пригадати при потребі. Сенс мікронавчання полягає у вивченні невеликої частини навчального матеріалу за короткий проміжок часу.

Для скорочення навчального матеріалу слід виділити ключові цілі та підкріпити їх практичними завданнями. Ціль навчання – це знання учня наприкінці уроку. Не слід ускладнювати мікронавчання кількома цілями, визначте лише одну. Такий підхід допомагає новим концепціям і навичкам закріпитися надовго. А це – працездатні запам'ятовування учнями матеріалу. Мікронавчання має особливі характеристики: коротка тривалість: від 5 до 15 хвилин; стилістичність: навчальний блок максимально короткий; зміст: маленькі або дуже маленькі одиниці навчальної інформації, вузькі теми; автономність: модуль самодостатній та незалежний. І хоча він є частиною курсу, немає потреби в доступі до додаткових матеріалів; різноманітність: використовуються різні формати роботи, які підвищують інтерес учнів до навчання; інтерактивність: включає в себе якомога більше вправ, що безпосередньо залучають учнів до процесу роботи; гнучкість: підходить для змішаного навчання, де мікрокурс стає частиною великого курсу.

Можна використовувати різні формати подання інформації, але слід пам'ятати про обмеження: короткий письмовий контент (від 650 до 1300 знаків із пробілами); презентації (від 5 до 15 слайдів); графіки, малюнки та ілюстрації; короткі відеоролики, анімації та кліпи (тривалістю від 2 до 6 хвилин); подкасти, музичні уривки тощо; вікторини; прості ігри; картки; тести (від 2 до 5 запитань); банк запитань (не менше 10 запитань до кожного уроку). Мікронавчання – ефективний спосіб заохочення учнів до активної роботи і в онлайн, і офлайн.

Під час заняття дайте учням 5–10 хвилин для самостійного доступу до

матеріалів (індивідуально, в парях чи групах). Запропонуйте їм переглянути відео чи презентацію, а потім відповісти на запитання вікторини. Оцінювання в технології мікронавчання має бути так само стилістичним. Вистачить декількох запитань із варіантами відповідей, щоб оцінити отримані знання. Запропонуйте учням пройти онлайн-тест або заповнити експрес-картку з запитаннями. Після оцінювання та повідомлення результатів продовжити заняття. Мікронавчання можна використати і як домашнє завдання. Це суттєво зменшить навантаження та мотивуватиме учнів до самостійної роботи. Мікронавчання – найперспективніший освітній тренд майбутнього. Це дійсно зручний, швидкий і затребуваний спосіб навчання.

Залишаються актуальними **Soft skills** соціально-комунікативні навички («м'які» навички, іноді «гнучкі» від англ. soft skills) – комплекс неспеціалізованих, надпрофесійних навичок, які відповідають за успішну участь в робочому процесі, високу продуктивність і, на відміну від спеціалізованих навичок, не пов'язані з конкретною сферою. Люди, які можуть похвалитися розвиненими м'якими навичками (вміння спілкуватися, критичне мислення, креативність, лідерські якості, вміння працювати в команді та розв'язувати проблеми тощо), мають набагато більше шансів зреалізувати себе. За даними досліджень, проведених в Гарвардському та Стенфордському університетах, тільки 15% кар'єрного успіху забезпечується рівнем професійних навичок (hard skills). Водночас інші 85% – це так звані «м'які навички» (Soft Skills).

Ключові компетентності, якими має оволодіти учень, визначено у новому Законі України «Про освіту». Там зазначено, що до навиків XXI століття або як їх ще називають soft skills, належать інноваційність, навчання впродовж життя, громадянські та соціальні компетентності, а наскрізними вміннями учнів мають стати здатність ухвалювати рішення, критичне та системне мислення, здатність співпрацювати з іншими людьми, вміння конструктивно керувати емоціями та оцінювати ризики, вирішувати проблеми, ініціативність.

→ 15 см.

Сучасні освітні тренди

Нейросвіта. Освіта потребує кращої наукової основи, щоб глибше зрозуміти шляхи до когнітивного розвитку. Таким чином, мета нейросвіти полягає в тому, щоб створити реальну наукову основу у викладанні та навчанні. Це включає інтеграцію останніх знань з неврології, психології та когнітивної науки в наші освітні моделі. Лише тоді ми зможемо дати форму більш чутливій, всеохоплюючій освіті.

Багато хто впевнений, що саме нейросвіта замінить собою традиційні моделі навчання. Іх проблема в тому, що вони дають однаковий набір інструментів для роботи з різними дітьми. До того ж незмінний протягом багатьох років! Але навчати кожне нове покоління так, як навчали попереднє, неможливо та неефективно (хоча б тому, що на сучасних дітей впливають новітні технології, яких не було ще кілька років тому).

І тут на допомогу може прийти нейросвіта, яка пропонує спільну навичку, як працюють: якщо я даю дітям контент через цифрові технології, тоді кожен з них отримувє його на своєму рівні, відповідно до своїх здібностей. Це справді так, якщо ми говоримо лише про контент. Проте рівність в освіті – це давати кожному учневі у класі те, що йому потрібно. А учням потрібно значно більше, ніж контент і академічний матеріал: вони потребують мотивації до роботи на уроці, хочуть відчувати, що мають друзів, що належать до певної спільноти, що вчитель бачить їхні сильні сторони і виклики, які вони долають у навчанні.

• використовує формування оцінювання: у персоналізованому навчанні маємо використовувати оцінювання, щоб краще пізнати учнів, а не для порівняння, змагання чи категоризації дітей.

• гейміфікація: використання ігрових практик і механізмів у неігровому контексті для залучення користувачів до розв'язання проблем. Сумісні дії задля досягнення певних цілей, віртуальність та зворотний відлік (виконання завдання за обмежений час) є елементами гейміфікованого процесу. Використання гейміфікації підвищує зацікавленість учнів та їх мотивацію, сприяє емоційній залученості та соціальній взаємодії між однопітками. Учні беруть активну участь в роботі, що активує їх пізнавальну діяльність на відміну від традиційних форм навчання.

• персоналізоване: кожна дитина навчається через взаємодію з іншими, це робить навчання змістовим і персональним, дає почуття приналежності й того, що кожен може зробити свій внесок.

• засноване на особистому досвіді, зосереджується на сильних сторонах особистості учня: для персоналізованого навчання програма має базуватися на інтересах дитини. Інтереси дитини і залученість – різні речі. І тут слід пам'ятати, що школярі ще не знають своїх інтересів, вони постійно в пошуку, їх загалом може цікавити все. Не варто змушувати навчальну програму до певних інтересів дитини, бо завтра вони можуть змінитися. Навчання, навпаки, має розширювати досвід та зацікавлення дитини.

• зміцнює стосунки в колективі, враховує культуру та спільноту, в якій живуть учні: персоналізоване навчання через технології прокладає стежку до рівності в освіті. Багато вчителів думають: якщо я даю дітям контент через цифрові технології, тоді кожен з них отримувє його на своєму рівні, відповідно до своїх здібностей. Це справді так, якщо ми говоримо лише про контент. Проте рівність в освіті – це давати кожному учневі у класі те, що йому потрібно. А учням потрібно значно більше, ніж контент і академічний матеріал: вони потребують мотивації до роботи на уроці, хочуть відчувати, що мають друзів, що належать до певної спільноти, що вчитель бачить їхні сильні сторони і виклики, які вони долають у навчанні.

• використовує формування оцінювання: у персоналізованому навчанні маємо використовувати оцінювання, щоб краще пізнати учнів, а не для порівняння, змагання чи категоризації дітей.

• гейміфікація: використання ігрових практик і механізмів у неігровому контексті для залучення користувачів до розв'язання проблем. Сумісні дії задля досягнення певних цілей, віртуальність та зворотний відлік (виконання завдання за обмежений час) є елементами гейміфікованого процесу. Використання гейміфікації підвищує зацікавленість учнів та їх мотивацію, сприяє емоційній залученості та соціальній взаємодії між однопітками. Учні беруть активну участь в роботі, що активує їх пізнавальну діяльність на відміну від традиційних форм навчання.

Цілісне навчання допомагає задоявити емоційні, соціальні, етичні та академічні потреби учнів. Тож не дивно, що його ідеї стають дедалі популярнішими.

Віртуальна реальність та штучний інтелект. Реальність змінюється. Якщо точніше, то до неї додаються такі нові і поки що не зовсім звичні технології, як доповнена реальність (AR), віртуальна реальність (VR) та штучний інтелект (AI). Вони проникають в усі сфери нашого життя, зокрема і в освіту. Звичиним на уроках історії стали віртуальні екскурсії, завдяки VR школярі легко переносяться із класу на будь-яку іншу локацію; додатки AR на мобільних пристроях, що в режимі «Fly» дозволяють піднятися над землею і ширяти в повітрі. Технології буде лише більше! В Україні запровадив чат-бот ChatGPT. Він може генерувати текст загодно – наукову працю, статтю, написати контрольну, провести дослідження, тобто може генерувати все, що потрібно запитати, це такий собі віртуальний помічник.

Учителям не варто зацікавлятися не лише на тому, що учні не працюватимуть самостійно, мовляв, за них усім буде робити AI. Учителям слід створювати навчальні матеріали і завдання з допомогою AI, які б вимагали творчого підходу, нестандартних рішень, застосування критичного мислення – і це лише маленький відсоток роботи педагогів, де штучний інтелект допоможе учителю.

Базова середня освіта впроваджує реформу НУШ, в якій закладено гарні ідеї та наміри. Від учителя залежить її впровадження та масштабування до рівня національної освіти. Науково-методичний центр професійного розвитку педагогів ХОІППО продовжить роботу з учительством над реалізацією ядра НУШ: цим самим підготує практиків, зосередивши свою діяльність з одного боку, на адекватну оцінку реального стану в освіті, а з іншого – на створення умов і можливість професійного зростання вчителів, залучення їх до партнерської взаємодії у розбудові ядра освітнього простору Хмельниччини.

*Галина КЕНЦ,
методистка з історії
та краєзнавства
Хмельницького ОІППО
імені А.Назаренка.*

**ПОДОЛАННЯ
ОСВІТНІХ ВТРАТ**
розроблені
відеоуроки та
тести,
які розміщені на
вебсайті
Всеукраїнської
школи онлайн
<http://surl.li/bhuhx>

30% УЧНІВ/УЧЕНИЦЬ НЕ МАЛИ ПОСТІЙНОГО ДОСТУПУ ДО
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВІЙНИ, ПРИЧОМУ НА ПІВДНІ
УКРАЇНИ ЦЯ ЦИФРА СЯГАЛА 40%.

**ДЕРЖАВНА СЛУЖБА ЯКОСТІ ОСВІТИ
УКРАЇНИ 19 КВІТНЯ 2023 РОКУ
ПРЕЗЕНТУВАЛА РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ
ЯКОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В УМОВАХ ВІЙНИ У 2022/2023
НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ. ДОСЛІДЖЕННЯ
ПРОВЕДЕНО У ГРУДНІ 2022 - СІЧНІ 2023
РОКІВ ЗА ПІДТРИМКИ ІНІЦІАТИВИ
«ЗБЕРЕЖЕННЯ ДОСТУПУ ДО ШКІЛЬНОЇ
ОСВІТИ», ЩО ВПРОВАДЖУЄТЬСЯ
ПРОЄКТОМ «СУПРОВІД УРЯДОВИХ РЕФОРМ
В УКРАЇНІ» (SURGE). УЧАСТЬ У
ДОСЛІДЖЕННІ ВЗЯЛИ ДИРЕКТОРИ,
ВЧИТЕЛІ, УЧНІ, ЇХНІ БАТЬКИ ЗІ 150 ШКІЛ З
УСІХ ОБЛАСТЕЙ УКРАЇНИ.**

**ПРЕДСТАВНИКИ СЕКТОРУ ОСВІТИ СВІТОВОГО БАНКУ ВВАЖАЮТЬ, ЩО ЧЕРЕЗ ПАНДЕМІЮ ТА ВІЙНУ
ОСВІТНІ ВТРАТИ В УКРАЇНІ МОЖУТЬ СТАНОВИТИ ПОНАД ОДИН РІК.**

Робота в умовах дистанційного /змішаного навчання

Ресурси дистанційного навчання для вчителів:

URL: <https://ilearn.org.ua>

URL: <https://www.ed-era.com/zno>

URL: <https://prometheus.org.ua/zno>

URL: <https://gioschool.com>

URL: <https://www.mindomo.com>

URL: <https://www.mindmeister.com>

URL: <https://coggle.it>

URL: <https://www.canva.com>

Інструменти взаємодії з учнями:

URL: <https://classroom.google.com>

URL: <https://www.google.com/intl/uk/docs/about/>

URL: <https://padlet.com>

«Організація дистанційного навчання в школі» (упорядник І. Коберник). URL: <https://nus.org.ua/news/posibnyk-dlya-shkil-pro-organizatsiyu-dystantsijnogo-navchannya-otrymav-gryf-mon/>

Оновлена програма предмета «Основи правознавства, 9 клас» (2022р.) за змістовим наповненням окремих тем має певні можливості щодо імплементації в її зміст низки питань міжнародного гуманітарного права. Подано теми і питання відповідно до навчальної програми, тезисний план викладу пропонованого змісту, рекомендовані джерела. Використовуючи надані матеріали, учитель/вчителька може розробити уроки / практичні заняття або фрагменти уроків / практичних занять із предмета «Основи правознавства» чи обрати окремі питання для вивчення / обговорення учнями на уроках з тих чи інших тем на основі запропонованих методичних матеріалів з імплементації питань МГП у предмет «Основи правознавства»

Основи правознавства. 9 клас.
Навчальна програма для освітніх закладів.

URL:

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/2022/08/15/navchalna.programa-2022.osnovy.pravoznavstva-9.pdf>

Громадянська освіта
(Інтегрований курс) 10 клас.
Рівень стандарту.
Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти.

URL:

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2022/08/15/navchalna.programa.2022.hromadyanska.osvita-10.pdf>

Як викладати питання
з міжнародного
гуманітарного
права на уроках
громадянської
освіти та правознавства

Вступ до «Основ правознавства»

1. Визначити поняття гуманності та її зв'язку з правом й іншими соціальними регуляторами (мораллю і релігією).
2. Пояснити вплив ідей гуманізму на розвиток права та становлення концепції прав людини.
3. Звернути увагу на передумови виникнення міжнародного гуманітарного права під впливом ідей гуманізму та релігійних обмежень щодо ведення війни.
4. Пояснити зміст та значення принципу гуманності у міжнародному гуманітарному праві.
5. Навести приклади норм міжнародного гуманітарного права, які забезпечують закріплення та реалізацію принципу гуманності.

Розділ «Основи теорії права і держави»

1. Пояснити цінність міжнародного права та його значення як правової основи співробітництва держав та врегулювання міжнародних відносин.
2. Визначити роль і значення міжнародного права розвитку цивілізації та забезпечення міжнародного правопорядку.
3. Охарактеризувати цінність міжнародного права та зміст міжнародних зобов'язань держав щодо дотримання прав людини.
4. Пояснити мету, роль і значення міжнародного гуманітарного права як механізму обмеження насильства під час війни.

Розділ «Взаємозв'язок людини і держави»

1. Пояснити, як міжнародне гуманітарне право застосовується в національній правовій системі. Навести приклади імплементації міжнародного гуманітарного права в Україні (наприклад, у Збройних Силах України щодо військовополонених).
2. Охарактеризувати співвідношення міжнародного гуманітарного права та міжнародного права прав людини. Пояснити особливості, розрізнення, взаємодію між ними;
3. Пояснити умови та обсяги можливості обмеження прав людини в період збройного конфлікту. Звернути увагу на спеціальний характер приписів міжнародного гуманітарного права.
4. Прокоментувати участь України в міжнародних договорах з міжнародного гуманітарного права. Україна бере участь практично в усіх міжнародних договорах з міжнародного гуманітарного права.
5. Навести приклади дотримання та порушення норм міжнародного гуманітарного права.

**Розділ
«Неповнолітні як
суб'єкти
цивільних,
сімейних,
трудових,
адміністративних
і кримінальних
правовідносин»**

1. Охарактеризувати обов'язок держав встановити кримінальну відповідальність за серйозні порушення міжнародного гуманітарного права. Навести відповідні норми із Женевських конвенцій щодо захисту жертв війни.
2. Пояснити поняття воєнних злочинів у міжнародному праві.
3. Надати характеристику застосування статті 438 Кримінального кодексу України (зміст, які є кримінальні провадження, вироки (офіційний сайт Офісу Генерального прокурора України)).

Розділ «Правничча професія»

Запросити на зустріч (на вибір): з юристами Української Гельсінської Спілки з прав людини та/або документаторами воєнних злочинів; з викладачами міжнародного гуманітарного права вищих навчальних закладів; з волонтерами Товариства Червоного Хреста України, які проводять тренінги з міжнародного гуманітарного права.

<https://www.google.com/search?q=https%3A%2F%2Fwww.youtube.com%2F+watch%3Fv%3Dz3L1FQJTwBc&oq=https%3A%2F%2Fwww.youtube.com%2F+watch%3Fv%3Dz3L1FQJTwBc&aqs=chrome..69i58j69i57.2502j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8>

Що таке МГП? Відеолекція з міжнародного гуманітарного права.
Т. Короткий // Українська Гельсінська Спілка з прав людини, 2022.

На допомогу вчителю правознавства в умовах воєнного стану

- Лист Міністерства освіти і науки України від 14.06.2022 № 1/6355-22 «Про Рекомендації щодо усунення ризиків торгівлі людьми у зв'язку з війною в Україні та гуманітарною кризою» URL : <http://osvita.ua/legislation/other/86627/> (дата звернення 21.06.2022).
- Лист Міністерства освіти і науки України від 30.05.2022 № 1/5735-22 «Про запобігання та протидію домашньому насильству в умовах воєнного стану в Україні» URL : <http://osvita.ua/legislation/other/86539/> (дата звернення 21.06.2022).
- Навчаємось мінній безпеці URL : <https://www.youtube.com/playlist?list=PLJ2-31j4oXT7YNWjqt5fV70BK3pqs5pW-> (дата звернення 21.06.2022).
- Принципи Міжнародного гуманітарного права URL : <https://www.youtube.com/watch?v=z3L1FQJTwBc> (дата звернення 21.06.2022).
- Як говорити з дітьми про військову агресію URL: <https://cutt.ly/jSUgz1n> (дата звернення 22.03.2022).
- Дії на захист прав людини та прав дитини URL: <https://cutt.ly/HSUgJtL> (дата звернення 19.03.2022).
- Три хвилини про права людини: дискримінація URL: <https://cutt.ly/HSUg4rb> (дата звернення 19.03.2022).
- Права людини та Інтернет URL: <https://cutt.ly/tSUhfex> (дата звернення 19.03.2022).
- Права людини URL: <https://cutt.ly/cSUhGPQ> (дата звернення 22.03.2022).
- Шкільний календар прав людини URL: <https://cutt.ly/hSUh67A> (дата звернення 19.03.2022).
- Вправи з посібника з освіти прав людини URL: <https://cutt.ly/LSUjITP> (дата звернення 19.03.2022).
- Компас (посібник з освіти прав людини за участю молоді) URL: <https://cutt.ly/FSUjAtF> (дата звернення 19.03.2022).
- Компас (посібник з освіти прав людини за участю молоді): тема «Діти» URL: <https://cutt.ly/sSUjVeP> (дата звернення 19.03.2022).
- Компас (посібник з освіти прав людини за участю молоді): тема «Дискримінація та нетолерантність» URL: <https://cutt.ly/NSUkr6z> (дата звернення 19.03.2022)
- Посібник «Права людини для дітей» URL: <https://cutt.ly/8SUkjxy> (дата звернення 19.03.2022)
- «Практики з припинення недостовірної інформації або як не ізолюватися від правди» (відео лекція): 10 клас «Громадянська освіта» URL: <https://cutt.ly/xSUKR6K> (дата звернення 19.03.2022).
- Конвенція про статус біженців URL: <https://cutt.ly/YSUKJXA> (дата звернення 19.03.2022).
- Глобальні цілі URL: <https://cutt.ly/PSUk2XZ> (дата звернення 22.03.2022).
- Навчально-методичний посібник «Вивчаючи міжнародне гуманітарне право», ознайомитися з ним можна за посиланням URL: <https://cutt.ly/NFpfRdX> (дата звернення 06.04.2022)

10 клас
Розділ
«Особистість
та її
ідентичність»

1. Визначити поняття «агресія». Зосередити увагу на скоєння рф агресії у формах, передбачених міжнародним правом. Визначити строк початку агресії російської федерації проти України. Порівняти поняття «агресія» та «міжнародний збройний конфлікт». За агресію несе відповідальність держава-агресор та її політичне і військове керівництво.
2. Пояснити, що агресія є міжнародним злочином. Вона уможливорює вчинення інших міжнародних злочинів (воєнних злочинів, геноциду, злочинів проти людяності).
3. Звернути увагу, що російська федерація не дотримується заборон, що вміщені в міжнародному праві. Тому російське політичне та військове керівництво, російські військові, які скоюють воєнні злочини, злочини проти людяності, геноцид, повинні бути притягнені до кримінальної відповідальності на національному та міжнародному рівнях.
4. Звернути увагу на важливість дотримання Україною міжнародного гуманітарного права. Основні тези: - наша моральна та духовна перевага над ворогом; - юридичний обов'язок держави та індивіду; - підтримка міжнародної спільноти; - пояснити обов'язок будь-якої держави дотримуватися та зобов'язувати дотримуватися міжнародного гуманітарного права.
5. Зосередити увагу на нетерпимості до міжнародних злочинів, важливості боротьби з безкарністю за злочин агресії, геноцид, злочини проти людяності, воєнні злочини. Однією з умов є документування міжнародних злочинів задля притягнення воєнних злочинців до кримінальної відповідальності.

10 клас
Розділ
«Права і
свободи
людини»

1. Звернути увагу, що фундаментальні права людини, людська гідність мають бути забезпечені в будь-який час. У період збройного конфлікту спеціальний захист, порівнюючи із загальним захистом, надає міжнародне гуманітарне право.
2. Пояснити, що міжнародне гуманітарне право містить спеціальні норми та механізми, які захищають жертв війни. Загальні норми щодо прав людини містить міжнародне право прав людини. У період збройного конфлікту міжнародне гуманітарне право та право прав людини діють паралельно.
3. Важливо підкреслити зв'язок міжнародного гуманітарного права з гуманністю, мораллю, релігійними нормами.
4. Акцентувати на основоположний для міжнародного гуманітарного права принцип гуманності, який проявляється в кожній нормі міжнародного гуманітарного права.
5. Пояснити мету міжнародного гуманітарного права – обмеження насильства в період збройного конфлікту через захист жертв війни та обмеження методів і засобів ведення війни.
6. Розглянути приклади порушення міжнародного гуманітарного права та його дотримання.

10 клас
Розділ
«Людина в
соціокультурно
му просторі»

1. Охарактеризуйте розвиток заборони агресії в міжнародному праві.
2. Охарактеризуйте повноваження Ради Безпеки ООН у випадку агресії та проблеми застосування відповідних механізмів щодо агресії росії проти України.
3. Поясніть умови та зміст відповідальності російської федерації за агресію.
4. Зверніть увагу на міжнародну кримінальну відповідальність політичного та військового керівництва російської федерації за злочин агресії.
5. Зверніть увагу на перспективи створення Спеціального трибуналу щодо злочину агресії проти України.

10 клас
Розділ
«Світ
інформації та
масмедіа»

1. Пояснити структуру Міжнародного Руху Червоного Хреста та Червоного Півмісяця (Міжнародний Комітет Червоного Хреста, Міжнародна Федерація Червоного Хреста та Червоного Півмісяця, Національні товариства) та відмінності між окремими компонентами Руху.
2. Надати загальну характеристику Товариства Червоного Хреста України.
3. Охарактеризуйте діяльність правозахисних організацій України по документування воєнних злочинів.
4. Розказати про діяльність інших організацій з надання гуманітарної допомоги (висвітлення діяльності громадських організацій (Товариства Червоного Хреста України, «Карітас» та ін.), приклади регіональних громадських організацій)

10 клас
Розділ
«Україна,
Європа, світ»

1. Звернути увагу на порушення російською федерацією основних принципів міжнародного права внаслідок агресії проти України.
2. Акцентуйте на засудженні агресії рф проти України різними міжнародними організаціями.
3. Розказати про причини, види, зміст та наслідки санкцій проти російської федерації.
4. Охарактеризуйте юрисдикцію Міжнародного кримінального суду щодо воєнних злочинів, злочинів проти людяності та геноциду, скоєних на території України, та перспективи створення Спеціального трибуналу щодо злочину агресії проти України.

ВСЕУКРАЇНСЬКОГО КОНКУРСУ-ЗАХИСТУ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКИХ РОБІТ УЧНІВ
ЧЛЕНІВ МАЛОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ

Я у фіналі!

МАТЕМАТИКА
КОНКУРС

№	Прізвище, ім'я, по батькові	Область	Клас Курс	Заочне оцінювання дослідницьких робіт		Постерний захист		Наукова конференція		Загальна сума балів	Рейтинг	Місце
				к-сть балів	р-г	к-сть балів	р-г	к-сть балів	р-г			
1	Пащук Сергій Сергійович	Волинська	11	16,40	17	34,20	17	26,78	19	77,38	19	
2	Шевцова Аліна Володимирівна	Дніпропетровська	11	18,80	8	42,08	8	33,60	7	94,48	8	III
3	Зозуля Антон Сергійович	Донецька	11	16,80	15	35,10	16	29,23	14	81,13	15	
4	Ляховець Ангеліна Юріївна	Житомирська	10	14,70	19	33,08	20	26,25	20	74,03	20	
5	Боднар Василь Васильович	Закарпатська	9	14,70	19	34,20	17	28,70	15	77,60	18	
6	Остапенко Дмитро Володимирович	Запорізька	10	18,90	6	42,98	5	34,13	6	96,00	7	III
7	Гузій Захар Павлович	Івано-Франківська	10 (2)	18,90	6	42,98	5	34,48	5	96,35	6	III
8	Кучер Софія В'ячеславівна	Київська	11	17,70	12	35,55	15	29,58	13	82,83	13	
9	Цуканов Глеб Миколайович	Кіровоградська	11	19,70	2	44,10	2	35,00	1	98,80	2	II
10	Палюх Анастасія Андріївна	Львівська	11	15,60	18	35,78	13	27,65	17	79,03	16	
11	Краснобрижий Станіслав Костянтинович	Полтавська	10	16,80	15	33,98	19	27,30	18	78,08	17	
12	Радчук Наталія Василівна	Рівненська	11	17,20	13	35,78	13	28,53	16	81,50	14	
13	Рубан Алевтина Вячеславівна	Сумська	9	19,70	2	43,20	4	33,60	7	96,50	5	III
14	Вовк Захарій Віталійович	Тернопільська	11	19,70	2	43,88	3	35,00	1	98,58	3	II
15	Ковальова Марія Іванівна	Харківська	10	17,20	13	36,45	12	30,45	11	84,10	12	
16	Глушковецький Ельдар Анатолійович	Хмельницька	10	20,00	1	45,00	1	35,00	1	100,00	1	I
17	Дмитрик Вероніка Сергіївна	Черкаська	10	18,80	8	41,40	9	32,55	9	92,75	9	III
18	Горбан Олександр Андрійович	Чернівецька	11	18,40	10	41,40	9	31,68	10	91,48	10	III
19	Дем'янченко Вероніка Олексіївна	Чернігівська	11	19,30	5	42,98	5	35,00	1	97,28	4	II
20	Масютін Богдан Сергійович	м. Київ	11	18,40	11	38,25	11	30,45	11	87,10	11	

БРИТАНСЬКИЙ ВЕКТОР ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ У 2019-2022 РОКАХ

Глушковецький Ельдар Анатолійович,
здобувач освіти 10 класу Кам'янець-Подільського ліцею
Науковий керівник: Сидорук Сергій Антонович, кандидат історичних наук, доцент кафедри
історії України Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

Мета дослідження

реконструкція основних напрямків україно-британських відносин, визначення характерних рис співпраці держав та висвітлення впливу Британії на політичний шлях України в 2019-2022 рр.

Завдання дослідження

- визначити стан історіографічного дослідження теми та з'ясувати джерельну базу проблеми;
- охарактеризувати вплив Брекзиту на двосторонні відносини країн;
- простежити основні напрями україно-британських відносин в 2020-2022 рр.;
- розкрити особливості українсько-британської співпраці після повномасштабного вторгнення Росії;

Об'єкт дослідження

Зовнішня політика України.

Предмет дослідження

Основні напрями та особливості україно-британських відносин у 2019-2022 рр.

Методи дослідження

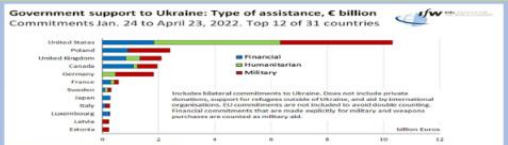
Історико-генетичний (описовий), просопографічний історико-порівняльний (компаративний)

Матеріали та хід дослідження

Серед джерел особливу цінність мають опубліковані тексти документів: Стратегія національної безпеки України, Стратегія зовнішньополітичної діяльності України, українсько-британські угоди тощо. Важливими джерелами є комюніке, спільні заяви та виступи лідерів країн. Наймасовішим видом джерел є матеріали преси, насамперед друкованих інтернет-видань: BBC, Sky News, Ukrinform, Armyinform, Європейська правда, Українська правда, Радіо Свобода, NewsWeek тощо.

Брекзит – вихід Великої Британії з ЄС

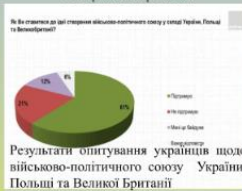
Допомога Україні у перших два місяці війни. Британія у трійці найбільших «донаторів»

Зустріч Бориса Джонсона та Володимира Зеленського, 24 серпня 2022 р. м. Київ

Зустріч Ріші Сунака та Володимира Зеленського, 19 листопада 2022 р. м. Київ

Навчання ЗСУ у Великій Британії

Гусеничні машини Stormer

Висновки

- ✓ Встановлено, історіографія проблеми, перебуває на етапі формування. Джерельна база є достатньою для виконання завдань дослідження.
- ✓ З'ясовано, що Брекзит поживив двосторонні відносини.
- ✓ Визначено, що упродовж 2020-2022 рр. основними напрямками україно-британських відносин були: оборона та безпека, торгівля, культура та міжнародні зв'язки, зміна клімату і енергетична безпека.
- ✓ Доведено, що Велика Британія є одним із ключових партнерів України, що допомагає протистояти агресії Росії.

Британський вектор зовнішньої політики України у 2019-2022 роках

Навчальний заклад: Кам'янець-Подільський ліцей Кам'янець-Подільської міської ради

Автор: Глушковецький Ельдар Анатолійович

Відділення: Історія Секція: Історія України

Область: Хмельницька

Опис:

Одним з пріоритетних векторів сучасного етапу зовнішньої політики України є Велика Британія. Країна мала чітку проукраїнську позицію щодо анексії Криму і конфлікту на Донбасі, а також запровадження санкцій Європейського Союзу проти Росії. Проте, ще декілька років тому близьке стратегічне партнерство Сполученого Королівства та України виглядало сумнівним. Лунали аргументи, що Лондон надто скомпрометований корумпованими російськими грошима, віддалений від справ європейської безпеки через вихід із Європейського Союзу, щоб бути надійним союзником України. Однак напередодні, а особливо після повномасштабного російського вторгнення, Велика Британія стала одним із провідних військово-політичних партнерів України. Метою

проекту є реконструкція основних напрямків україно-британських відносин, визначення характерних рис співпраці держав та висвітлення впливу Британії на політичний шлях України в 2019-2022 роках. У результаті роботи над проектом ми з'ясували, що Брекзит поживив українсько-британські відносини. Встановили, що упродовж 2020-2022 років. основними напрямками україно-британських відносин були: оборона та безпека, торгівля, культура, міжнародні зв'язки, зміна клімату і енергетична безпека. Довели, що Велика Британія є

ОФІЦІЙНА ФОТОГРАФІЯ В УРСР ЯК ІНСТРУМЕНТ ІДЕОЛОГІЧНОГО ВПЛИВУ НА СУСПІЛЬСТВО СЕРЕДИНИ 50-Х - ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ 80-Х РОКІВ ХХ СТ.

Цуканов Глеб Миколайович,
учень 11 класу комунального закладу
«Центральноукраїнський науковий ліцей-інтернат
Кіровоградської обласної ради»

Наукові керівники:
БОНДАРЧУК ЮРІЙ ПАВЛОВИЧ,
доцент кафедри економічної теорії та права Центральноукраїнського національного
технічного університету, кандидат історичних наук;
КУШНЕРОВА СВІТЛАНА ВІКТОРІВНА,
вчитель історії комунального закладу «Центральноукраїнський науковий ліцей-
інтернат Кіровоградської обласної ради».

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ:
оприядження ролі офіційної
фотографії в УРСР як
інструментарію пропаганди та
маніпуляції совєтської влади.

ОБ'ЄКТ: політико-ідеологічні процеси
від середини 1950-х – до середини
1980-х рр. в період існування радянської
адміністративно-командної системи.
ПРЕДМЕТ: офіційна фотографія як
засіб пропаганди та маніпуляції
радянської влади від середини 1950-х –
до середини 1980-х рр.

ЗАВДАННЯ:

- розглянути теоретико-методологічні засади вивчення фотодокументів як інструменту ідеологічного впливу на суспільство;
- зібрати та дослідити джерельну базу дослідження;
- охарактеризувати роль фотографії як інструменту радянської пропаганди;
- дослідити процес використання фотографії у репрезентації та конструюванні образу радянської України.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ:

- У науковий обіг введено та проаналізовано неатрибутовані фотографії з музейних фондів та приватних фотоколекцій. Методами усної історії доповнена історія розвитку фотомистецтва.
- На основі розробленого нами алгоритму обробки фотодокументів, як історичного джерела, були зібрані, атрибутовані світлини середини 1950-х – середини 1980-х рр. та на їх основі створена авторська база фотографій.
- Систематизовані та оприяджені фотодокументи дозволили через аналіз закодованої у фотографіях інформації зрозуміти, що радянська фотографія виступала інструментом ідеологічного впливу на суспільство, адже вона не тільки репрезентувала нову «дійсність», але й була покликана конструювати певну модель поведінки людей.

ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ДОСЛІДЖЕННЯ:

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ:

Історичний проаналізовано розвиток радянської фотографії 1950-1980-х років	Усній історії проведено нарративне, відкрите та напівстандартизоване інтерв'ю з відомими фотохудожниками	Візуальної історії опрацьовані фотодокументи як історичне джерело	Контент-аналіз опрацьовано певні масиви фотографій, виявлено історичні, соціальні та культурні тенденції, створено базу даних
--	--	---	---

РОЛЬ ФОТОГРАФІЇ У РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ТА КОНСТРУЮВАННІ "ІДЕАЛЬНОЇ" РАДЯНСЬКОЇ РЕАЛЬНОСТІ

Офіційна фотографія в УРСР як інструмент ідеологічного впливу на суспільство середини 50-х – першої половини 80-х років ХХ ст.

Навчальний заклад: **Комунальний заклад «Центральноукраїнський науковий ліцей-інтернат Кіровоградської обласної ради»**

Автор: **Цуканов Глеб Миколайович**

Відділення: **Історія**

Секція: **Історія України**

Область: **Кіровоградська**

Опис:

В проєкті були розглянуті теоретико-методологічні засади вивчення фотодокументів як інструменту ідеологічного впливу на суспільство. Була доповнена та проаналізована база даних фотографій. Дослідження візуальних джерел було доповнено методами усної історії у вигляді нарративного інтерв'ю з фотокореспондентами, що працювали в зазначений період. Характеризуючи радянську пропаганду як засіб формування нової реальності, нами були виділені фактори знецінення індивідуальних якостей на користь проявів колективізму, прояви подвійної моралі, прихованого патерналізму та споживацтва. В ході дослідження процесу використання фотографії у репрезентації та конструюванні образу радянської України, було доведено, що радянська фотографія від середини 1950-х – до середини 1980-х рр. виступала інструментом ідеологічного впливу на суспільство.

Тернопільське обласне комунальне
територіальне відділення
Малої академії наук України

Автор: Вовк Захарій Віталійович, учень 7 (11) класу Зборівської української гімназії ім. Романа Завадовича, місто Зборів, Тернопільська область
Науковий керівник: Ковбасюк Ярослава Ярославівна, учитель історії комунального закладу "Зборівська державна українська гімназія ім. Романа Завадовича", місто Зборів Тернопільської області

Вшанування пам'яті Патріарха Української греко-католицької церкви Йосифа Сліпого у мистецтві

Мета дослідження: комплексно та всебічно дослідити процес художньо-мистецького відображення образу Патріарха Й. Сліпого у культурно-мистецькій спадщині України (другої половини ХХ – початку ХХІ ст.), шляхом змістового та мистецького аналізу творчого доробку українських митців, а також вшанування Йосифа Сліпого.

Дослідження передбачає такі завдання:

- проаналізувати стан теми вивчення постаті Йосифа Сліпого;
- вивчити скульптурні та монументальні пам'ятки мистецтва, присвячені постаті Йосифа Сліпого;
- проаналізувати особливості художньо-образотворчого відображення Патріарха у творах живопису;
- дослідити інтернет-джерела, присвячені постаті Кардинала Сліпого;
- окреслити специфіку зображення Йосифа Сліпого в філателічних джерелах;
- оцінити кінематографічно-документалістський та театральний доробок про Йосифа Сліпого;
- простежити процес вшанування пам'яті Блаженнішого Йосифа Сліпого.

Об'єкт дослідження: культурно-мистецька спадщина, та інтернет-ресурси, присвячені вшануванню пам'яті Й. Сліпого.

Предмет дослідження: особливості художнього відображення постаті Йосифа Сліпого та стратегії вшанування його пам'яті у творах мистецтва.

Методи дослідження: принципи історизму та об'єктивності. У процесі вивчення проблеми застосовувалися насамперед метод мистецького аналізу, а також використано такі методи, як: біографічний, просопографічний, порівняльний, типологічний, герменевтичний, метод контент-аналізу.

Висновки:

На основі опрацьованих інформаційних та художньо-мистецьких джерел:

- **з'ясовано**, що меморіальний та художньо-мистецький образ Йосифа Сліпого базується насамперед на його духовно-церковному статусі;
- **досліджено**, що художньо-мистецькі практики зображення Й. Сліпого у скульптурі та живописі відзначаються вагомим рівнем творчої майстерності;
- **окреслено** специфіку зображення Блаженнішого у філателії, що знаходяться у музеях УКУ в Римі та Львові (інтернет-джерела як пошукова база);
- **встановлено**, що відзначення пам'ятних дат життя і діяльності Й. Сліпого супроводжувалося виданням серій поштових конвертів, стрічок, створенням жетонів та медальйонів, випуском та спеціалізованим марок з портретом Блаженнішого; випуском пам'ятної монети із серії «Видатні діячі України» із його зображенням;
- **проаналізовано** сучасне кінематографічне, зокрема кінострічки, виставу - містерію непокорі "Толгофа";
- **констатовано** факт, що постаць Йосифа Сліпого знайшла пошанування не лише у музеях, а й у назвах вулиць міст України.

Вшанування пам'яті Патріарха Української греко-католицької церкви Йосифа Сліпого в мистецтві

Навчальний заклад: Зборівська державна українська гімназія імені Романа Завадовича
Зборівської міської громади Тернопільської області

Автор: Вовк Захарій Віталійович

Відділення: Історія

Секція: Історія України

Область: Тернопільська

Опис:

Я обрав тему наукового дослідження "Вшанування пам'яті Патріарха Української греко-католицької церкви Йосифа Сліпого в мистецтві тому що після участі в конференції "Нескорений Патріарх" з темою "Патріарх Йосиф Сліпий та мистецтво" мене зацікавив аспект дослідження меморіальної практики про Й. Сліпого. Насамперед був проведений аналіз стану теми вивчення постаті Кардинала Сліпого, а також специфіку зображення його особистості в різних мистецьких практиках. Таким чином **вдалося простежити процес вшанування пам'яті Патріарха Йосифа. Методологічними основами дослідження стали принципи історизму та об'єктивності. У процесі вивчення проблеми застосовувалися насамперед метод мистецького аналізу, а також використано такі методи, як: біографічний, просопографічний, порівняльний, типологічний, герменевтичний, метод контент-аналізу. Отримана в процесі інформація допомогла мені глибше дослідити процес вшанування Патріарха Йосифа в меморіальній політиці та культурно-мистецькому житті**

ДЕМ'ЯНЧЕНКО ВЕРОНІКА ОЛЕКСІЇВНА,
УЧЕНИЦЯ 11 КЛАСУ ЧЕРНІГІВСЬКОГО
ОБЛАСНОГО НАУКОВОГО ЛІЦЕЮ
ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ:

Дослідити повсякденне життя та стратегії виживання цивільного населення України на початку повномасштабного військового вторгнення Російської Федерації (на матеріалах Чернігівської області).

ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ:

Цивільне населення прифронтових територій на початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації.

ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ:

Побут та повсякдення цивільного населення в умовах окупації, на територіях, які опинилися в районі ведення активних бойових дій, та у прифронтовому тилу.

ЗАВДАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ:

- проаналізувати історіографію проблеми
- схарактеризувати джерельну базу
- здійснити збір усних свідчень
- дослідити повсякдення та стратегії виживання цивільного населення під час активних бойових дій на початку повномасштабного вторгнення РФ
- визначити відмінності життя в окупації, в тилу, в зоні ведення активних бойових дій

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ:

- загальнонаукові (аналізу, синтезу, узагальнення та систематизації)
- спеціальні (порівняльно-історичний, проблемно-хронологічний, критичного аналізу, інтерв'ю).

ЕТАПИ ДОСЛІДЖЕННЯ

АНАЛІЗ НАУКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ПИСЕМНИХ ДЖЕРЕЛ

ЗБІР УСНИХ СВИДЧЕНЬ (БУЛО ОПИТАНО 38 РЕСПОНДЕНТІВ)

ОПРАЦЮВАННЯ РЕЧОВИХ ТА ЗОБРАЖАЛЬНИХ ДЖЕРЕЛ

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ, УЗАГАЛЬНЕННЯ, АПРОВАЦІЯ

ЧЕРНІГІВСЬКЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ МАН УКРАЇНИ

ПОВСЯКДЕННЕ ЖИТТЯ ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ НА ПОЧАТКУ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВІЙСЬКОВОГО ВТОРГНЕННЯ РФ (НА МАТЕРІАЛАХ ЧЕРНІГІВЩИНИ)

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК: ГРИНЬ ОЛЕНА ВОЛОДИМИРІВНА, КАНДИДАТ ІСТОРИЧНИХ НАУК, ДОЦЕНТ КАФЕДРИ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ» ІМЕНІ Т. Г. ШЕВЧЕНКА

Джерельна база

ПИСЕМНІ

ЗОБРАЖАЛЬНІ

РЕЧОВІ

УСНІ СВИДЧЕННЯ

Фото з архіву Дем'янченка В. (березень 2022 р.)

Фото з архіву Свиріденка А. (березень 2022 р.)

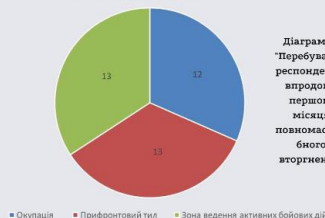

Фото з архіву Дем'янченка О. (квітень 2022 р.)

Фото з архіву Платонова В. (березень 2022 р.)

Перебування респондентів

Діаграма 1
"Перебування респондентів впродовж першого місяця повномасштабного вторгнення"

РЕЗУЛЬТАТИ Й ВИСНОВКИ

- Питання повсякдення цивільного населення під час повномасштабного вторгнення Російської Федерації, яке розпочалося у 2022 р., нині перебуває в полі зору науковців і провідних наукових установ, попри те, що "гаряча фаза" війни ще триває.
- Джерельну базу становлять усні свідчення (зібрані в 38 респондентів), писемні, речові та зображальні джерела.
- Повсякдення цивільного населення мало певні особливості залежно від місця перебування: тил, зона бойових дій чи окупація.

Стратегії виживання:

В окупації:
уникнення зустрічей з російськими військовими, приховування інформації про участь в АТО чи причетність до ЗСУ особисто або рідних, заощадження ресурсів.

В районі бойових дій:
переховування від обстрілів, пошуки та спроби заощадити продовольство та товари першої необхідності, взаємодопомога.

В тилу:
допомога військовим, моніторинг новин, намагання зробити запаси.

- **Спільна стратегія порятунку:** вихити далі від лінії фронту - вглиб або на захід країни, закордон, в сільську місцевість.
- **Повсякденне життя** суттєво змінилося з початком повномасштабних воєнних дій, надто поблизу до лінії фронту. Давалася взнаки відсутність продовольства, медикаментів, товарів першої необхідності, предметів гігієни. Проблеми зі зв'язком, електроенергією, водопостачанням були скрізь, але особливо відчутними були в зоні бойових дій, зокрема, у блокуваному Чернігові.
- Нематеріальною складовою повсякдення була згуртованість та взаємодопомога на рівні родини, сусідів, громади.

Повсякденне життя цивільного населення України на початку повномасштабного військового вторгнення РФ (на матеріалах Чернігівщини)

Навчальний заклад: Комунальний заклад «Чернігівський обласний науковий ліцей» Чернігівської обласної ради

Автор: Дем'янченко Вероніка Олексіївна

Відділення: Історія

Секція: Історія України

Область: Чернігівська

Опис:

Робота над дослідженням почалась в квітні 2022 р., одразу після деблокади Чернігова. Було опитано 38 респондентів, 22 свідчення були транскрибовані. В роботі використовуються писемні, зображальні, речові джерела та усні свідчення. В ході дослідження було проаналізовано історіографію проблеми, схарактеризовано джерельну базу, здійснено збір усних свідчень, досліджено повсякдення та стратегії виживання цивільного населення під час повномасштабного вторгнення РФ, визначили відмінності життя в окупації, в тилу, в зоні ведення активних бойових дій. Повсякдення цивільного населення мало певні особливості залежно від місця перебування: тил, зона бойових дій чи окупація. Повсякденне життя суттєво змінилося з початком повномасштабних воєнних дій. Давалася взнаки відсутність продовольства, медикаментів, товарів першої необхідності, предметів гігієни. Проблеми зі зв'язком, електроенергією, водопостачанням були скрізь, але особливо відчутними були в зоні бойових дій, зокрема, у

ПІДСУМКОВИЙ ПРОТОКОЛ

III етап Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів МАН України у 2023 році

Наукове відділення – історії

Наукова секція – всесвітня історія

[JASU 2023 — Powered by E-NNOVATE](#)

№	Прізвище, ім'я, по батькові	Область	Клас Курс	Заочне оцінювання дослідницьких робіт		Постерний захист		Наукова конференція		Загальна сума балів	Рейтинг	Місце
				к-сть балів	р-г	к-сть балів	р-г	к-сть балів	р-г			
1	Данилюк Анна Сергіївна	Волинська	11	18,00	3	38,93	4	33,03	3	89,96	3	II
2	Борсук Софія Олегівна	Дніпропетровська	11	16,70	10	36,39	8	31,33	7	84,42	8	III
3	Войтович Олександр Володимирович	Житомирська	10	15,60	17	35,61	13	30,32	11	81,53	12	
4	Прокопова Елеонора Віталіївна	Закарпатська	10	16,00	14	34,71	16	28,04	20	78,75	20	
5	Пархоменко Владислав Віталійович	Запорізька	10	16,00	14	35,94	12	29,53	14	81,48	13	
6	Кравчук Софія-Марія Ігорівна	Івано-Франківська	10	14,80	19	37,01	7	30,58	8	82,39	11	
7	Корж Наталія Миколаївна	Київська	11	18,00	3	38,42	5	32,38	5	88,79	5	III
8	Кошовий Кирило Олегович	Кіровоградська	9	17,40	8	38,31	6	32,81	4	88,52	6	III
9	Петровська Діана Тарасівна	Львівська	10	17,50	7	36,00	11	29,53	14	83,03	10	III
10	Горайнов Володимир Володимирович	Одеська	11	19,60	2	41,23	2	34,65	2	95,48	2	II
11	Гринько Єлизавета Ігорівна	Полтавська	10	14,80	19	34,71	16	29,79	13	79,30	18	
12	Клочок Богдан Михайлович	Рівненська	9	15,80	16	34,99	15	29,84	12	80,63	15	
13	Машенко Сергій Володимирович	Сумська	11	16,70	10	36,17	10	30,36	10	83,23	9	III
14	Мишков Богдан Денисович	Харківська	11	20,00	1	41,51	1	35,00	1	96,51	1	I
15	Жукевич Марина Володимирівна	Херсонська	10	15,10	18	35,16	14	28,79	18	79,04	19	
16	Шрібак Тетяна Сергіївна	Хмельницька	10	17,70	6	41,06	3	30,54	9	89,30	4	II
17	Гончаренко Дарія Русланівна	Черкаська	10	16,80	9	34,71	18	29,14	17	80,64	14	
18	Ткачук Ангеліна Мирославівна	Чернівецька	11	18,00	3	33,75	19	28,44	19	80,19	16	
19	Дерека Назар Андрійович	Чернігівська	10	16,30	13	33,53	20	29,49	16	79,31	17	
20	Головка Анастасія Ігорівна	м. Київ	11	16,40	12	36,39	8	31,98	6	84,78	7	III

ХАРКІВСЬКЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДИЛЕННЯ МАН УКРАЇНИ ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ І КОЛЕКТИВНОЇ ПАМ'ЯТІ ПРО ВІЙНУ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ХОРВАТСЬКОГО ДОСВІДУ

Державний
Герб Республіки
Хорватія

МИШКОВ БОГДАН ДЕНИСОВИЧ, учень 11 класу Харківської гімназії № 46 імені М. В. Ломоносова Харківської міської ради Харківської області

КУПАЛОВА ОЛЕНА ЄВГЕНІВНА, вчитель історії Харківської гімназії № 46 імені М. В. Ломоносова Харківської міської ради Харківської області

МЕТА

Дослідити особливості політики пам'яті про війну за незалежність Хорватії.

Завдання

1. Визначити акторів політики пам'яті в Хорватії.
2. Виокремити механізми впровадження комеморативних практик (законодавча система, святково-ритуальна культура).
3. Назвати форми і конкретні приклади меморіалізації фізичного простору.
4. Порівняти колективні уявлення з індивідуальним досвідом людей про війну в Хорватії.
5. Охарактеризувати проблеми у функціонуванні колективної та індивідуальної пам'яті про війну за незалежність Хорватії.

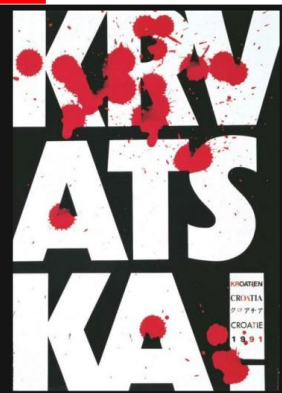
ДЖЕРЕЛА

1. Письмові (закони, мемуари хорватською та сербською мовами);
2. Усні (інтерв'ю з завідувачим музеєм Вітчизняної війни «Буря 95» у місті Кнін Гораном Мрнявцем;
3. Речові (пам'ятки війни, що зібрані в тематичних музеях, присвячених подіям цієї війни, пам'ятники, меморіали, що автор відвідав особисто).

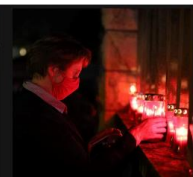

Картошка хорватських міст, що відвідав автор під час свого дослідження

Місця пам'яті

Військовий плакат Хорватії 1991 року (музейний архів Кніна)

Вшанування пам'яті жертв війни (фото Jutarnji List)

Акція пам'яті біля пам'ятника Франьо Туджману у Загребі (фото Jutarnji List)

Музей «Буря 95» місто Кнін (власне фото від 30.09.2022)

Меморіальне кладовище жертв Вітчизняної війни у Вуковарі (фото Jutarnji List)

Церемонія святкування Дня перемоги на Кнінській фортеці (фото Jutarnji List)

ВИСНОВКИ

1. Головними акторами «політики пам'яті» є політична еліта, суспільство, окремі громадяни.
2. У Хорватії питання об'єднання суспільства відбувалося через вироблення певних комеморативних практик державою для створення спільних спогадів про війну, через систему державних свят.
3. Формами комеморізації фізичного простору у Хорватії є триваюча активна зміна топонімів, створення «місць пам'яті» у вигляді пам'ятників, меморіалів та музеїв.
4. Колективна пам'ять про війну в Хорватії співпадає з індивідуальною.
5. Досі існуюча проблематика у відносинах між сербами та хорватами впливає на використання «політики пам'яті» як способу пропаганди.

Формування індивідуальної і колективної пам'яті про війну через призму хорватського досвіду

Навчальний заклад: Харківська гімназія № 46 імені М. В. Ломоносова Харківської міської ради Харківської області

Автор: Мишков Богдан Денисович

Відділення: Історія

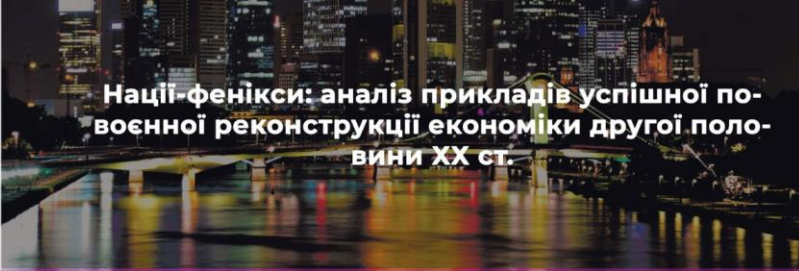
Секція: Всесвітня історія

Область: Харківська

Опис:

Дослідницьку роботу присвячено вивченню формування індивідуальної та колективної політики пам'яті про війну за незалежність Хорватії. У країні надзвичайно відповідально ставляться до вшанування пам'яті про війну та загиблих. При написанні роботи використовувалась розлога джерельна база: вивчалась законодавча база держави, пов'язана з подіями війни та її учасниками, мемуари; нами було проведено усне інтерв'ю з Гораном Мрнявцем, завідувачим історичний відділом Кнінського музею. Під час нашого дослідження було відвідано різні куточки Хорватії, де ми вивчали приклади речових «місць пам'яті». Також відвідували музеї, меморіали та пам'ятники в Загребі, Карловці, Осієку, Рієці, Задарі, Кніні та Дубровніку. У роботі визначено основних акторів політики пам'яті.

Схарактеризовано механізми впровадження комеморативних практик, проаналізовано рішення Гаазького трибуналу. Встановлено, що колективна

Нації-фенікси: аналіз прикладів успішної повоєнної реконструкції економіки другої половини ХХ ст.

Автор: Горяйнов Володимир Володимирович, учень 11 класу Одеського ліцею №117 м. Одеси
Науковий керівник: Дьомін Олег Борисович, доктор Історичних наук, професор ОНУ ім І. І. Мечнікова

Людвіг Ерхард – Міністр Економіки ФРН (1949-1963) з його книжкою «Добробут для всіх».

Метою моєї роботи є розглянути 3 найбільш удачі приклади повоєнної відбудови та проаналізувати, яким саме чином ці країни поборили виклики, залишені поствоєнними руйнуваннями, та сьогодні стали успішними, розвиненими країнами.

- Завдання**
- Дослідити та систематизувати проведення реформ
 - Проаналізувати економічний та політичний вплив реформ
 - Виділити перспективи використання таких реформ в Україні

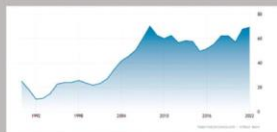
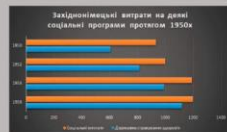

Пак Чон Хі – третій президент Республіки Корея (1963-1979)

Об'єктом дослідження стали реформи, проведені у ФРН, Південній Кореї та Хорватії, які приймалися для відновлення економіки після тяжких війн, а предметом – їхній економічний та політичний вплив. Методи дослідження: аналіз і синтез, порівняння, узагальнення. Наукова новизна роботи полягає у тому, що вперше у вітчизняній історіографії, нами був здійснений комплексний аналіз проведення реформ у цих трьох країнах та виведення пропозицій для України.

Франьо Туджман - перший президент незалежної Хорватії (1990-1999)

Україна сьогодні переживає найскладніший період своєї історії з часів здобуття незалежності. І, звичайно, на порядку денному стоять питання більш негайні, ніж перспективи проведення реформ у майбутньому. Але саме від того, як український уряд поведе себе після завершення війни, буде залежати майбутнє нашої нації.

Нації-фенікси: аналіз прикладів успішної повоєнної реконструкції економіки другої половини ХХ ст.

Навчальний заклад: Одеський ліцей №117 Одеської міської ради

Автор: Горяйнов Володимир Володимирович

Відділення: Історія

Секція: Всесвітня історія

Область: Одеська

Опис:

Метою моєї роботи є розглянути 3 найбільш вдалі приклади повоєнної відбудови та проаналізувати, яким саме чином ці країни поборили виклики, залишені поствоєнними руйнуваннями, та сьогодні стали успішними, розвиненими країнами. **Історичний досвід Німеччини, Південної Кореї та Хорватії учить нас, що проведення правильних реформ здатне дати Україні шанс на таку стабільність і загальний добробут, якого так прагнули багато поколінь українців. Наукова новизна роботи полягає у тому, що вперше у вітчизняній історіографії, нами був здійснений комплексний аналіз проведення реформ у цих трьох країнах та виведення порад для України.**

Рух Опору в Норвегії у роки Другої світової війни

Данилюк Анна Сергіївна, учениця 11 класу комунального закладу загальної середньої освіти «Луцький ліцей № 14 імені Василя Сухомлинського Луцької міської ради».

Наукові керівники:

Разиграсв Олег Володимирович, кандидат історичних наук, доцент Волинського національного університету імені Лесі Українки, керівник секції всесвітньої історії комунальної установи «Волинська обласна Мала академія наук»;
Зек Богдан Миколайович, кандидат історичних наук, завідувач науково-експозиційного відділу новітньої історії Волині Волинського краєзнавчого музею.

Об'єкт: Норвегія у період Другої світової війни.
Предмет: Рух Опору в Норвегії під час німецької окупації.

Мета:

всвітлення організаційного становлення та розгортання Руху Опору в Норвегії у роки Другої світової війни.

Завдання:

- висвітлити операцію «Везерюбунг» в контексті становлення окупаційного режиму в Норвегії;
- дослідити процес формування Руху Опору;
- розкрити організаційну структуру сил спротиву;
- показати напрями діяльності Руху Опору, тактику та стратегію боротьби з нацистськими окупантами та колаборантами;
- визначити внесок підпілля у поваленні режиму III Райху в Норвегії.

Методи:

аналізу та синтезу, абстрагування, індукції та дедукції; історико-проблемний, історико-описовий, історико-системний, історико-хронологічний, просопотографічний.

Суди над колаборантами

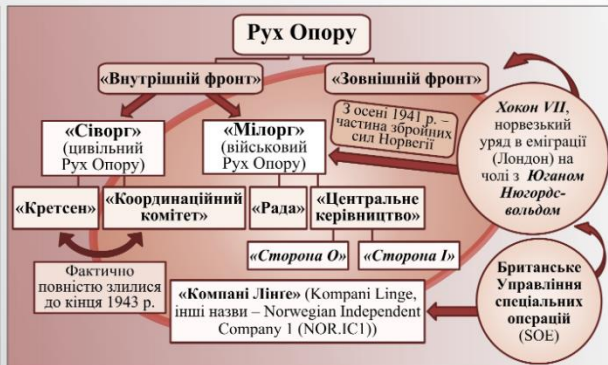
Результати судових процесів

	Арештовані	Засуджені	Звільнені
Чоловіки	34 205	30 002	4 203
Жінки	17 179	16 083	1 096
Загалом	51 384	46 085	5 299

Кримінальні переслідування

Цивільний кримінальний кодекс		
статті 8 та 9	5 091	
Державна зрада та колабораціонізм, стаття 2		
№4. Активна зрада та колаборація	12 711	
№3. Фінансова зрада та колаборація	3 355	
№2. Підтримка «Національної єдності»	2 938	
№1. Членство	21 897	
Інші карані дії	93	

Джерело: Norges offisielle statistikk xi. 179. – Statistikk over larssvik 1940-1945. Oslo: Statistisk sentralbyrå.,1954. P.45-46.

Станції радіозв'язку Руху Опору з Лондоном

- Жирним шрифтом позначено станції, які почали використовувати у 1940 р. та 1941 р.
- Підкреслення означає, що станція розпочала свою діяльність у 1940 р.
- Станції, виділені курсивом були створені наприкінці 1941 р. та почали роботу у 1942 р.
- (Назви в дужках) невдалі спроби розмістити радіоприймачі в 1941 р.

Джерело: Melien T. J. Marinens etterretningstjeneste 1940-1945. IFS Insights. 2022. May. PP. 1–28.

Патруль «Мілоргу» поблизу готелю «Шульц» в Нігаардстагі (перші дні після деокупації, 1945 р.)

Джерело: DigitaltMuseum/Frigjøringsdage ne etter okkupasjonen, hjemmestykker i Fredrikstad i mai 1945. Milorg-karer fra Gruppe6/1 på patrulje i Nygaardsgata. Ved inngangen til Schultz hotell i Nygaardsgata. URL: <https://cutt.ly/ZPqXs18>

Висновки

1. «Везерюбунг» – німецька військова операція із окупації Данії та Норвегії. В результаті її проведення Данія здалася мирно, а в Норвегії велася бойові дії. Остання капітулювала 10 червня 1940 р.
2. Становлення окупаційної влади в Норвегії відбувалося в декілька основних етапів. На початку постала Адміністративна рада, яка проіснувала до вересня 1940 р. Після цього, 1 лютого 1942 р., до влади прийшов В. Квіслінг.
3. Рух Опору в Норвегії розгортався поступово. Проте одразу формувалися організаційні структури. Усі вони мали чітку систему підпорядкування. Рух Опору в Норвегії мав дві складові частини: «Внутрішній фронт» – сили спротиву, які діяли в середині країни у двох напрямках – цивільному («Кретсен», «Координаційний комітет») та військовому («Мілорг»); «Зовнішній фронт» – король та уряд в еміграції, сили союзників, що допомагали Руху Опору в здійсненні операції (SOE, «Компані Лінге»).
4. Боротьба з окупантами та колаборантами відбувалася у всіх сферах суспільного життя. До кінця війни близько 40 тис. членів «Мілоргу» були озброєні та підготовлені до бойових дій. За час окупації вони провели понад 700 успішних операцій.
5. Рух Опору відіграв значну роль у звільненні Норвегії. Після завершення окупації, переслідувань з боку закону та громадської думки зазнали не лише колаборанти, але й усі ті, хто налагодив дружні та родинні зв'язки із солдатами окупаційного війська.

Рух Опору в Норвегії у роки Другої світової війни

Навчальний заклад: Комунальний заклад загальної середньої освіти «Луцький ліцей №14 імені Василя Сухомлинського Луцької міської ради» Волинської області

Автор: Данилюк Анна Сергіївна

Відділення: Історія

Секція: Всесвітня історія

Область: Волинська

Опис:

Центром нашої наукової роботи стало дослідження Руху Опору в Норвегії. В результаті цього дослідження ми зробили наступні висновки. По-перше, Рух Опору в Норвегії розгортався поетапно, одразу формувалися організаційні структури, які мали злагоджену вертикаль підпорядкування. Підпілля поділялось на цивільні («Кретсен», Координаційний комітет) та військові організації («Мілорг», «Компані Лінге»). По-друге, боротьба з нацистами та їх прибічниками відбувалася в усіх сферах суспільного життя. Діяльність Руху Опору проявлялася як в різного роду акціях, мітингах, саботажах, так і в повноцінних військових операціях, яких за час окупації країни було проведено понад 700. По-третє, результатом боротьби підпілля стало звільнення Норвегії від нацистів у 1945 р. Норвезький Рух Опору, зокрема організація «Мілорг» відіграли значну роль у

УКРАЇНСЬКІ БІЖЕНЦІ В ЄВРОПІ (ДРУГА ПОЛОВИНА ХХ СТ. – 20-ТІ РОКИ ХХІ СТ.)

Шрібак Тетяна Сергіївна, здобувачка освіти
10 класу Нетішинського ліцею №1
Науковий керівник: Слободяник Галина Іванівна,
учитель історії Нетішинського ліцею №1

МЕТА РОБОТИ

дослідити причини, передумови та особливості міграційних рухів українців у другій половині ХХ – 20-х ХХІ ст., рівень адаптації українських емігрантів у нових країнах проживання.

ЗАВДАННЯ

- охарактеризувати причини, передумови та особливості феномену українських переміщених осіб та біженців наприкінці та після Другої світової війни;
- висвітлити українську еміграцію 2022 р., що постала у зв'язку з вторгненням росії в Україну;
- порівняти хвилі українських біженців під час повномасштабної російсько-української війни 2022 року та Другої світової війни;
- розглянути напрямки переселення українських переміщених осіб та втілків після Другої світової війни та після 24 лютого 2022 р.;
- вивчити соціально-побутові умови проживання та становище українських біженців в країнах Європи в другій половині ХХ – 20-х рр. ХХІ ст.

ОБ'ЄКТ

міграційні процеси в Європі на прикладі феномену українських біженців другої половини ХХ – 20-х рр. ХХІ ст.

ПРЕДМЕТ

соціально-економічні та соціально-побутові умови проживання українських переміщених осіб і біженців в країнах Європи у досліджуваній період

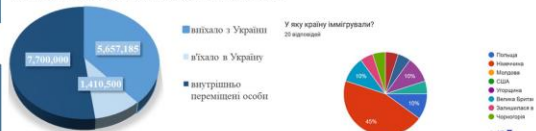
МАТЕРІАЛИ, МЕТОДИ ТА ХІД ДОСЛІДЖЕННЯ

Матеріалами дослідження стали спогади та інтерв'ю біженців, монографії та наукові статті з тем, інтернет джерела.

Основними методами дослідження є загальнонаукові методи (аналізу, синтезу) та спеціальні – історико-порівняльний, історико-хронологічний, метод усної історії, системний, статистичний.

Хід дослідження. У 1 розділі досліджено кількість та соціальні категорії українських біженців у країнах Європи (Німеччини, Австрії, Італії та ін.) після Другої світової війни, їх адаптацію, соціально-побутові умови проживання. У розділі 2 досліджено феномен сучасних українських біженців. Систематизовано інформацію про міграційні потоки українців у країнах Європи зумовлені повномасштабним вторгненням РФ.

ВИСНОВКИ ТА РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У ході дослідження охарактеризували причини, передумови та особливості феномену українських переміщених осіб та біженців в др. пол. ХХ – 20-х рр. ХХІ ст. З'ясували, що між міграційними процесами після Другої світової війни та українською еміграцією 2022 року є як спільні, так і відмінні риси. Встановили, що це були найчисельніші хвилі української еміграції до Європи за останні 100 років (відповідно більше 2 млн. після II св.в. у Німеччини, Австрії, Італії, а також від 5,6 до 7 млн. українців емігрували у 2022 р. до Польщі, Німеччини, Італії, Чехії, Словаччини, Румунії тощо). Розглянули напрямки переселення українських переміщених осіб та втілків після Другої світової війни та після 24 лютого 2022 року.

Вивчили соціально-побутові умови проживання та становище українських біженців в країнах Європи в др. пол. ХХ–20-х рр. ХХІ ст. У повсякденні час більшість переміщених осіб та біженців проживали в спеціально створених таборах для переміщених осіб (DP camps), хоча дехто мешкав індивідуально. Важливу роль у налагодженні соціально-побутових умов українських біженців в Європі здійснювали міжнародні (UNHCR, IRO, CARE), українські допомогні організації (СПУЕН, ЗУАДК, УКФД та ін.) та окремі представники української діаспори, котрі надсилали індивідуальну адресу допомогу для переміщених українців у Німеччину, Австрію, Італію та інші країни Європи.

Українські біженці в Європі мали і мають низку соціально-побутових проблем, пов'язаних із оформленням документів, налагодженням житлових умов, медичного забезпечення, переживаннями з приводу роз'єднання сімей, невизначеності щодо майбутнього. Водночас, табори для біженців у країнах Європи залишалися місцями фізичного вивчання. Як у повсякденні час, так і сьогодні проблемним є питання повернення на Батьківщину.

У складні часи 2022 р. проявилася висока гуманність українців. Вперше в історії міграційних процесів поряд з людиною стали тварини за право просто жити. Отже, дослідження феномену українських біженців є перспективним. Зауважимо, що наслідки потужної міграційної хвилі з України 2022 року даді відчуватимуть і Україна, і Європа. Уже розпочалися зміни в демографічних структурах країни, їх бізнесовому середовищі та соціокультурному просторі.

Українські біженці в Європі (друга половина ХХ ст. – 20-ті роки ХХІ ст.)

Навчальний заклад: Нетішинський ліцей №1
Нетішинської міської ради Шепетівського району
Хмельницької області

Автор: Шрібак Тетяна Сергіївна

Відділення: Історія

Секція: Всесвітня історія

Область: Хмельницька

Опис:

ХХ ст. – стало періодом значних міграційних процесів у Європі, що в першу чергу були спричинені двома світовими війнами. У цій роботі розглянуто причини, передумови та особливості хвиль українських біженців у країні Європи у другій половині ХХ ст. – 2022 р., рівень адаптації українських емігрантів у нових країнах проживання. У роботі здійснено спробу вивчення новітньої української еміграції до Європи, спричиненої агресією росії. Здійснено порівняння хвилі українських біженців 2022 р. та політичної української еміграції до Європи після Другої світової війни. Встановлено, що між міграційними процесами після Другої світової війни та періоду 2022 р. є як спільні, так і відмінні риси.

Повномасштабне вторгнення росії 24 лютого 2022 р. змінило долю мільйонів українців. Військова агресія росії призвела до появи нової наймасштабнішої хвилі українських біженців в Європі, що безумовно впливатиме як на подальший розвиток України, так і європейських країн. Зважаючи на те, що на території України ведеться війна, масовий процес міграції ще не припинено: кожний місяць фіксується чимала кількість

Наукова секція – історичне краєзнавство

№	Прізвище, ім'я, по батькові	Область	Клас Курс.	Заочне оцінювання дослідницьких робіт		Постерний захист		Наукова конференція		Загальна сума балів	Рейтинг	Місце
				к-сть балів	р-г	к-сть балів	р-г	к-сть балів	р-г			
1	Соглаєва Катерина Олегівна	Вінницька	11	13,10	23	27,45	24	25,84	24	66,39	24	
2	Залевська Богдана Миколаївна	Волинська	11	16,80	21	44,33	2	34,42	2	95,54	5	II
3	Хилько Поліна Олександрівна	Дніпропетровська	10	18,00	11	41,40	12	32,38	16	91,78	14	
4	Никифоров Дмитро Владиславович	Донецька	11	18,30	7	43,20	6	32,03	17	93,53	8	III
5	Бондар Владислав Максимович	Житомирська	9	15,60	22	36,45	23	31,56	20	83,61	22	
6	Страшкуліч Наталія Ігорівна	Закарпатська	10	18,70	2	42,98	7	33,02	9	94,69	6	II
7	Ступак Сергій Олегович	Запорізька	11	18,80	1	44,10	3	34,48	1	97,38	1	I
8	Нагорняк Неля Іванівна	Івано-Франківська	10	18,40	4	44,10	3	34,13	3	96,63	3	II
9	Кульбачна Аліна Володимирівна	Київська	11	18,30	7	41,18	13	30,51	21	89,98	19	
10	Фесенко Софія Олександрівна	Кіровоградська	10	17,10	18	42,30	8	32,43	15	91,83	13	
11	Войтович Мирослава Мирославівна	Львівська	11	17,50	14	42,30	9	32,96	11	92,76	10	III
12	Муха Владислав Віталійович	Миколаївська	10	17,50	14	41,18	13	33,02	9	91,69	15	
13	Андрєєва Валерія Сергіївна	Одеська	11	18,00	11	38,25	21	30,10	22	86,35	21	
14	Цирульник Михайло Борисович	Полтавська	11	18,00	11	41,18	13	33,43	6	92,60	11	III
15	Рузаєва Анастасія Ігорівна	Рівненська	10	17,20	16	41,18	13	33,78	5	92,15	12	III
16	Хоруженко Олександр Віталійович	Сумська	10	18,40	5	40,50	19	31,79	19	90,69	18	
17	Стан Тарас Ростиславович	Тернопільська	11	18,30	7	42,08	11	33,08	8	93,45	9	III
18	Хвостіченко Олексій Віталійович	Харківська	10	18,10	10	45,00	1	33,95	4	97,05	2	I
19	Зарівняк Ірина Іванівна	Херсонська	11	13,10	23	37,35	22	29,58	23	80,03	23	
20	Катеринчук Богдан Олегович	Хмельницька	10	17,10	18	41,18	13	32,73	14	91,00	17	
21	Колісніченко Анна Сергіївна	Черкаська	10	17,10	18	41,18	13	32,90	12	91,18	16	
22	Демчакова Анастасія Вікторівна	Чернівецька	11	17,20	16	39,38	20	31,91	18	88,48	20	
23	Бобчинець Діана Олександрівна	Чернігівська	11	18,40	5	42,30	9	33,37	7	94,07	7	III
24	Павленко Валерія Миколаївна	м. Київ	10	18,70	2	44,10	3	32,84	13	95,64	4	II

Ступак Сергій Олегович,
учень 11 класу ЗШ «Козацький ліцей»,
вихованець гуртка «МАН» КЗ «Центр туризму» ЗОР
Науковий керівник: **Гуценко Ким Сергійович**,
керівник гуртка «МАН» КЗ «Центр туризму» ЗОР

Формування території майбутнього міста:

Поселення на території м. Запоріжжя в XVIII ст.

Об'єкт дослідження: історія міста Запоріжжя.

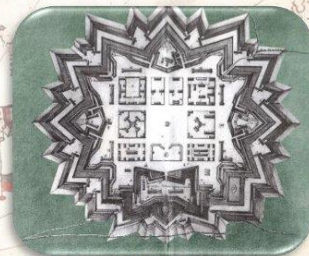
Предмет дослідження: історія формування території та забудови міста Запоріжжя в XVIII ст.

Мета дослідження: реконструкція цілісної картини виникнення та розвитку поселень на території м. Запоріжжя в XVIII ст.

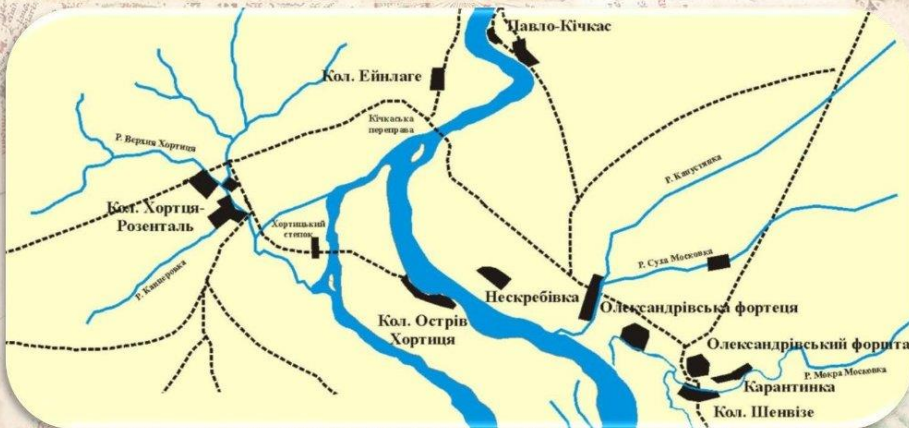
Дослідницькі завдання:

- ❖ проаналізувати картографічні джерела та наукові дослідження;
- ❖ дослідити географічні особливості території м. Запоріжжя в XVIII ст., порівняти до сучасної міської географії;
- ❖ з'ясувати, які селища знаходилися на території сучасного міста;
- ❖ визначити зв'язок між змінами в фізичній географії території міста та особливостями її забудови;
- ❖ на основі досліджених матеріалів зробити висновки про формування території м. Запоріжжя на початковому етапі.

Методи дослідження: метод періодизації та джерелознавства, системно-структурний, історико-генетичний, порівняльно-історичний, ретроспективний методи, а також аналіз та синтез, дедуктивний та індуктивний методи.

План Олександрівської фортеці

Селища на території м. Запоріжжя в кін. XVIII ст.

Результати дослідження:

- ❖ робота дозволяє побачити загальну картину зростання та розвитку міста Запоріжжя в найперший період його існування;
- ❖ досліджені географічні особливості території міста Запоріжжя минулих часів, виділені відмінності між сучасним та минулим ландшафтом;
- ❖ з'ясовано, що сучасна територія міста виникла з декількох незалежних осередків – селищ. На лівому березі це форштадт Олександрівської фортеці, власне Олександрівська фортеця, село Вознесенка, село Павло-Кічкас, селище Карантинка та менонітська колонія Шенвізе. На правому березі – менонітська колонія Хортиця-Розенталя та Ейнлаге. На о. Хортиця – менонітська колонія Острів Хортиця;
- ❖ визначена територія всіх селищ та показані розміри кожного селища відносно сучасних орієнтирів;
- ❖ за матеріалами досліджень була складена історична карта, що показує розміщення селищ на території сучасного м. Запоріжжя.

Формування території майбутнього міста: поселення на території м. Запоріжжя в XVIII ст.

Навчальний заклад: Комунальний заклад «Запорізька спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Козацький ліцей» Запорізької обласної ради

Автор: Ступак Сергій Олегович

Відділення: Історія

Секція: Історичне краєзнавство

Область: Запорізька

Опис:

В даному дослідженні була проведена робота по вивченню початкового етапу формування території міста Запоріжжя в кін. XVIII ст. Були досліджені географічні особливості території міста Запоріжжя минулих часів, виділені відмінності між сучасним та минулим ландшафтом. В ході дослідження був проаналізований вплив транспортних шляхів на території сучасного міста на об'єднання окремих поселень в одну систему. В ході досліджень була визначена територія всіх селищ та показані розміри кожного селища відносно сучасних орієнтирів. Отже, використовуючи матеріали даного дослідження можна не тільки дізнатися, з яких осередків заселення складається сучасне місто Запоріжжя та як вони зростали, а прослідкувати, яку реальну територію займали. За матеріалами досліджень була складена історична карта, що показує розміщення селищ на території

КОМЕМОРАЦІЯ ПАМ'ЯТІ ПРО ГОЛОКОСТ У МІСЬКОМУ ПРОСТОРІ ХАРКОВА ТА ОБЛАСТІ

ХВОСТІЧЕНКО ОЛЕКСІЙ ВІТАЛІЙОВИЧ, учень 10-А класу Харківської загальноосвітньої школи № 52 Харківської міської ради Харківської області, гуртківець Комунального закладу «Школа мистецтв Харківської міської ради та Комунального закладу «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради; **ПАРХОМЕНКО МАРІЯ ВІКТОРІВНА**, керівник гуртка Комунального закладу «Школа мистецтв Харківської міської ради», кандидат історичних наук.

МЕТА
Дослідити практики комеморації, місця пам'яті про Голокост у міському просторі Харкова та публічних просторах населених пунктів Харківської області. У результаті – скласти інтерактивний маршрут місць пам'яті жертв Голокосту в Харкові та населених пунктах області (Лозова, Богодухів, Ізюм, Красноград, селищ Наталине та Дмитрівка Богодухівського району)

ОБ'ЄКТ
Комеморація пам'яті про Голокост у Харкові та області
ПРЕДМЕТ
Місця пам'яті та їхня репрезентація в публічному просторі

ЗАВДАННЯ

- Проаналізувати історичні умови формування місць пам'яті про Голокост на теренах сучасної України, в Харкові та Харківській області.
- Узагальнити інформацію про місця пам'яті в місті та області.
- Дослідити історичний розвиток подій, які відбувалися у визначених локаціях.
- Встановити геолокацію визначених місць до сучасної топографії міста та області.

ДЖЕРЕЛА

- Матеріальні: пам'ятні знаки, пам'ятники, меморіальні дошки тощо.
- Писемні: джерела особового походження (спогади очевидців), діловодна документація (матеріали Судового процесу про звинувачення німецько-фашистських загарбників на території м. Харкова та Харківської області в період їхньої тимчасової окупації) тощо.

МЕТОДИ

ІСТОРИОГРАФІЯ

Роботи про Голокост в Україні (О. Круглов, А. Уманський, І. Шупак), роботи про окупацію Харкова й області (А. Скоробогатов, Ю. Радченко) та роботи про місця пам'яті та їхнє встановлення (А. Подольський, Л. Боловин, Б. Котляр, А. Круглов). Особливо важливими є дослідження Юрія Радченка, Лариси Воловик та Євгена Котляра.

ХІД ТА РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Інтерактивна меморіальна карта місць пам'яті Голокосту в Харкові та області з прив'язкою до геолокації

(Побудовано автором на основі сервісу Google My Maps)

2. Голокост у м. Лозова
3. Голокост у м. Красноград
4. Голокост у с. Наталине
5. Голокост у с. Дмитрівка
13. Голокост у м. Богодухів
14. Голокост у м. Ізюм

ВИСНОВКИ

- Проаналізувавши історичні умови формування місць пам'яті, можна стверджувати, що до 1991 року Голокост на теренах України був об'єктом замовчування. Зі здобуттям незалежності Голокост поступово було викремлено як тему й об'єкт комеморації.
- Було узагальнено інформацію про пам'ятки Харківщини. Із шести населених пунктів області окремі пам'ятні знаки, присвячені трагедії Голокосту, встановлено лише у двох.
- Дослідивши історичний розвиток подій, констатуємо, що внаслідок концентрації загиблих євреїв у Харкові переважна увага громадськості сконцентрована на вшануванні пам'яті загиблих саме в цьому великому місті. Події за межами Харкова значно менш відомі й довгий час не привертати належної уваги.
- Було нанесено на сучасну топографію області 11 місць пам'яті м. Харків та 6 місць Харківської області.

Комеморація пам'яті про Голокост у міському просторі Харкова та області

Навчальний заклад: Харківська загальноосвітня школа I-III ступенів № 52 Харківської міської ради Харківської області

Автор: Хвостіченко Олександр Віталійович

Відділення: Історія

Секція: Історичне краєзнавство

Область: Харківська

Опис:

Дослідницький проєкт присвячено вивченню комеморативних практик Голокосту в міському просторі м. Харків та публічних просторах населених пунктів Харківської області. Місця пам'яті області, через меншу концентрацію загиблих євреїв у порівнянні з Харковом, є менш відомими й довгий час не привертати належної уваги. У ході дослідження було проаналізовано історичні умови формування місць пам'яті про Голокост на теренах сучасної України, у Харкові й області; узагальнено інформацію про пам'ятки в місті та області; досліджено історичний розвиток подій, що відбувалися у визначених локаціях; встановлено геолокацію визначених місць до сучасної топографії області. Матеріали роботи були використані для побудови цифрової інтерактивної мапи місць пам'яті Голокосту в Харківській області в сервісі Google My Maps. У результаті проведеного дослідження було визначено, що трансформація комеморативних практик не є суто місцевою ініціативою; узагальнено, що з шести населених пунктів області окремі присвячені трагедії Голокосту пам'ятні знаки встановлено лише у двох; встановлено, що цифровізація місць пам'яті дозволяє зберегти дані про них в умовах сучасної війни. Виконано спробу вирішення проблеми вшанування пам'яті про Голокост на Харківщині шляхом створення інтерактивної мапи 11 місць пам'яті м. Харків та 6 місць

Освітньо-виховна діяльність сестер Василянок у Станиславові першої половини ХХ століття

Авторка проєкту: Нагорняк Неля Іванівна, I курс (10 клас), Івано-Франківська Мала академія наук учнівської молоді Івано-Франківської міської ради Івано-Франківської області, ВСП «Івано-Франківський фаховий коледж Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника», м. Івано-Франківськ
Науковий керівник: Максимець Богдан Володимирович, керівник секції історії України Івано-Франківської Малої академії наук учнівської молоді Івано-Франківської міської ради

Освітньо-виховна діяльність сестер Василянок у Станиславові першої половини ХХ століття.

Навчальний заклад: Відокремлений структурний підрозділ «Івано-Франківський фаховий коледж Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника»

Автор: Нагорняк Неля Іванівна

Відділення: Історія

Секція: Історичне краєзнавство

Область: Івано-Франківська

Опис:

Науково-дослідницький проєкт присвячено аналізу освітньо-виховної діяльності сестер Василянок у Станиславові (нині м. Івано-Франківськ) першої половини ХХ ст. в контексті тогочасної системи освіти в Галичині. Визначено, що «Інститут Марії» – це дівочий інтернат при монастирі сестер Василянок у Станиславові, який існував з 1901 до 1939 р. та був закритим жіночим середнім навчально-виховним закладом (пансіонатом). З'ясовано, що у вересні 1909 р. сестри Василянки офіційно відкрили у Станиславові чотирикласну всенародну, тобто загальнодоступну школу, яка згодом переросла у приватну жіночу семикласну вселюдну або віділову школу з українською мовою навчання. Показано, що приватна учительська жіноча семінарія сестер Василянок у Станиславові – це нижча професійна школа з українською мовою навчання, яка була офіційно організована 30 жовтня 1909 р. ще за Австро-Угорщини та продовжувала свою діяльність за Польської Республіки до 1936 р. Висвітлено, що приватна жіноча гімназія сестер Василянок у Станиславові з українською мовою навчання, постала в Польщі після шкільної реформи 1932 р. на базі учительської семінарії. Установлено відомі учениць та випускниць станиславівських закладів освіти сестер Василянок, серед яких варто назвати членкиню ОУН та підпільницю Марію Бабінчук (Вацебу), бігунку і стрибунку Ірину-Ярославу Барнич (Дубас), діячку ОУН та підпільницю Оксану Зенюк (Вінтонів), «музу» композитора Ярослава Барнич Ксеню Клиновську, художницю Олену Онищук (Руденьку), професорку й докторку медичних наук Євгенію Петранюк (Яцожинську), педагогиню і директорку школи Ангеліну Петраш (Корчинську), черницю-педагогиню

Камерний оркестр семінаристок Приватної учительської жіночої семінарії, де викладав композитор Ярослав Барнич (на фото в центрі з другою рядів). У першому ряду посередині – Ксеня Клиновська, дочка співачки з сестри Небесні, який співала змажула маестро і приватна пісня «Гуцулка Ксеня».

Приватна учительська жіноча семінарія. Вулиця псалів'я, 1936-ті рр. На уроці у школі сестер Василянок. Станиславів, 1931 р.

Результати та висновки

Визначено, що «Інститут Марії» – це дівочий інтернат при монастирі сестер Василянок у Станиславові (збудовано до міста 1900 р.), який існував з 1901 до 1939 р. був зареєстрований жіночим середнім навчально-виховним закладом – пансіонатом. Розмістився у будівлі, яку Гроно-вільнянської церкви подарував Іванові Оксанові Осочинцю. На його основі вже влітку, до 1908 р., був створений монастирський монастир сестер Василянок у Станиславові (сестер Василянок), який зберігся до нині на вулиці Василянок, 17. Спочатку тут проходили дівочі-сиротні гроно-вільнянських сиротинців, а згодом за певну плату тут зможали навчатися учениці різних шкіл Станиславів. З'ясовано, що у вересні 1909 р. сестри Василянки офіційно відкрили у Станиславові чотирикласну всенародну, тобто загальнодоступну школу, яка згодом переросла у приватну жіночу семикласну вселюдну або віділову школу з українською мовою навчання. Школа, право приватності, тобто викладати документи про освіту державного звання, було отримано 1912 р. Починаючи з чотирьох класів навчання, яке так проходили практику учениць учительської семінарії. Згідно з національною реформою 1932 р. в Польській Республіці вилучено право територіально на самостійну мову III ступеня. З прикладом радянської влади у 1939 р. була реорганізована в загальноосвітню школу.

Показано, що приватна учительська жіноча семінарія сестер Василянок у Станиславові – це нижча професійна школа з українською мовою навчання, яка була офіційно організована 30 жовтня 1909 р. ще за Австро-Угорщини. Продовжувала свою діяльність в Польській Республіці. У ній навчалися за певну плату, оскільки загальноосвітня влада не справлялася з українським населенням. Була відкрита впродовж реформи. До 1919 р. термін навчання в ній становив чотири роки, після чого вступило до школи реформи 1932 р. прийом до неї був припинений у 1933 р., оскільки головними засадами з підготовки вчителів були визначені педагогічні ідеї Оксантиї й мислителям відомою в 1936 р.

Висвітлено, що приватна жіноча гімназія сестер Василянок у Станиславові з українською мовою навчання постала в Польщі після шкільної реформи 1932 р. на базі учительської семінарії. Першим кроком до неї прокладено у 1933 р. Вони були загальноосвітнім чотирикласним закладом освіти, після якого мовою була проведена підготовка до державного іспитового іспит. Проведено до 1939 р.

Установлено відомі учениць та випускниць станиславівських закладів освіти сестер Василянок. Серед них варто назвати членкиню ОУН та підпільницю Марію Бабінчук (Вацебу), бігунку і стрибунку Ірину-Ярославу Барнич (Дубас), діячку ОУН та підпільницю Оксану Зенюк (Вінтонів), «музу» композитора Ярослава Барнич Ксеню Клиновську, художницю Олену Онищук (Руденьку), професорку й докторку медичних наук Євгенію Петранюк (Яцожинську), педагогиню і директорку школи Ангеліну Петраш (Корчинську), черницю-педагогиню Вітольду Процак, активну підпільницю, членкиню ОУН, учительку та журналістку Дарю Сивославів (Бірюк).

Методи дослідження

- Загальнонаукові**
- Аналіз і синтез
 - Індукція й дедукція
 - Абстрагування
 - Опис
 - Узагальнення
 - Історичний метод
- Спеціально-наукові**
- Критичний
 - Проблемно-хронологічний
 - Системно-генетичний
 - Інтерпретаційний
 - Причинно-наслідковий

ОЛЕКСАНДР МУРАШКО. ПАЛІТРА ЙОГО ЖИТТЯ

Роботу виконала: **Павленко Валерія Миколаївна**, учениця 10 класу гімназії № 178 міста Києва
Науковий керівник: **Істоміна Алла Олегівна**, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії та культури України та соціальних історичних дисциплін Університету Григорія Сковороди в Переяславі
Педагогічний керівник: **Владимирська Ганна Овсійна**, керівник секції історичного краєзнавства відділення історії КПНЗ «Київська Мала академія наук учнівської молоді»

Рис. 1. Фото молодого Олександра Мурашко, 1909 рік
Джерело: <https://renovationmap.org/building/80r66>

АКТУАЛЬНІСТЬ РОБОТИ: у період сучасної російсько-української війни, особливо загострилось питання національної ідентичності. Її основним маркером є культура та її видатні діячі. Унікальним взірцем української культури є Олександр Мурашко – першовідкривач імпресіонізму, визначний громадсько-культурний діяч та патріот України. Тому саме зараз, настав час гідно довести його національну ідентичність та популяризувати дійсні відомості про його походження та патріотичні погляди.

МЕТА РОБОТИ: висвітлити та розширити відомості стосовно біографії видатного українського митця, акцентуючи увагу на його національній ідентичності – київському періоді.

Muraschko, Alexander, K i e w, Kleine Schito-
mirskaja 14.

1095 a ☉ Das Karussel, * 6q
1095 b Auf dem Eise, * 6q

Рис. 2. Відкритий автором документ з каталогу міжнародної виставки Glaspalast 1909 р. з колекцією податі картини О. Мурашка «Auf dem Eise».
Джерело: архівний фонд Центрального Інституту історії мистецтва (Zentralinstitut für Kunstgeschichte, München)

ОБ'ЄКТ: життя та діяльність українського митця – Олександра Олександровича Мурашка.

ПРЕДМЕТ: висвітлення становлення постаті Олександра Мурашка, як видатного митця, його внеску в мистецтво України і всього світу, соціально-політичне життя на теренах України.

ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ТА ІСТОРИОГРАФІЯ: архівний фонд Центрального Інституту історії мистецтва Мюнхену; приватний архів Інституту Д'юка Північної Кароліни; наукові фонди Національного художнього музею України та приватного архіву Монахензів в будинку Гільдебранда, філіал Мюнхенської міської бібліотеки; наукові праці істориків та мистецтвознавців: Г.К. Лукомського, М.А. Прахова, Л.Г. Членової, Д.М. Добрян.

АПРОВАЦІЯ:

- XXI Міжнародна наукова конференція студентів, аспірантів і молодих вчених «Шевченківська весна - 2023» (18 березня 2023 року, м.Київ);
- XII Всеукраїнські драгоманівські читання молодих істориків «Україна в європейській та світовій історії: актуальні проблеми сучасного наукового й освітнього дискурсу» (17 березня 2023 року, м.Київ);
- Міжнародна практична конференція «ЮНЕСКО у дзеркалі досліджень молоді: сфера культури» (25 квітня 2023 року, м.Київ).

ЗАВДАННЯ:

- віднайти й вивчити архівні джерела, наукові фонди музеїв і бібліотек, джерельну базу та історіографію з даної теми;
- дослідити мистецьку та виставкову діяльність О. Мурашка;
- актуалізувати постать митця у сучасному соціально-культурному просторі міста Києва та України;
- привернути увагу громадськості до проблеми реконструкції садиби діяча у місті Києві.

МЕТОДИ: синтезу, порівняння, джерельної еристими, аналітичний, системно-структурний, типологічний, усної історії.

Рис. 3. Олександр Мурашко. «Карусель», 1906 рік. Полотно, олія. Діагональ.
Джерело: <https://www.wikart.org.uk/murashko-oleksandr-oleksandrovich/karussel-1906>

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ВИСНОВКИ:

- досліджено архівні джерела, наукові фонди, джерельні бази та історіографію присвячену діяльності митця, виявлено та введено до наукового обігу нові дані та факти з біографії митця;
- проаналізовано художній доробок митця та висвітлено україно-центричні мотиви у жанрових картинах діяча;
- відзначено роль О. Мурашка у становленні мистецької освіти в Україні (створення Української Академії Мистецтва у 1917 році);
- доведено важливість вивчення постаті О. Мурашка у контексті української культури;
- запроваджено молодіжний науково-культурний проект «KORINNIA» з актуалізації проблеми реконструкції садиби діяча.

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

- запропоновано створити петицію під егідою ЮНЕСКО щодо відзначення 2025 року в контексті 150-річчя з дня народження О. Мурашка.

Рис. 4. Молода родина Мурашків. 1909 рік.
Джерело: Добрян Д. «Три десятиліття болемного, глибокого свідчення». Спогади Маргарити Мурашко / укл. Віктор Гітчук. К.: ArtHus, 2016. 168 с.

Рис. 5. Олександр Мурашко. «На ковзанці», 1905 рік.
Полотно, олія. 131x105 см. Національний художній музей України, Київ. Можлива картина з виставки Glaspalast 1909 рік на зовнішній стіні.
«Auf dem Eise». Джерело: <https://artchive/oleksandrmurashko/works/>

Олександр Мурашко. Палітра його життя

Навчальний заклад: Гімназія № 178 Солом'янського району міста Києва

Автор: Павленко Валерія Миколаївна

Відділення: Історія

Секція: Історичне краєзнавство

Область: м. Київ

Область: м. Київ

Опис:

Дослідницьку роботу присвячено висвітленню життя та діяльності українського митця – Олександра Мурашка.

Досліджено архівні джерела, наукові фонди, джерельні бази та історіографію присвячену діяльності митця, виявлено та введено до наукового обігу нові дані та факти з біографії митця.

Проаналізовано художній доробок митця та висвітлено україно-центричні мотиви у жанрових картинах діяча; відзначено роль О. Мурашка у становленні мистецької освіти в Україні (створення Української Академії Мистецтва у 1917 році).

Доведено важливість вивчення постаті О. Мурашка у контексті української культури.

Запроваджено молодіжний науково-культурний проект «KORINNIA» з актуалізації проблеми реконструкції садиби діяча.

Запропоновано створити петицію під егідою ЮНЕСКО щодо відзначення 2025 року в контексті 150-річчя з дня народження О. Мурашка.

Запропоновано створити петицію під егідою ЮНЕСКО щодо відзначення 2025 року в контексті 150-річчя з дня народження О. Мурашка.

Запропоновано створити петицію під егідою ЮНЕСКО щодо відзначення 2025 року в контексті 150-річчя з дня народження О. Мурашка.

Запропоновано створити петицію під егідою ЮНЕСКО щодо відзначення 2025 року в контексті 150-річчя з дня народження О. Мурашка.

Запропоновано створити петицію під егідою ЮНЕСКО щодо відзначення 2025 року в контексті 150-річчя з дня народження О. Мурашка.

ПІДСУМКОВИЙ ПРОТОКОЛ

III етап Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів МАН України у 2023 році

Наукове відділення – історії

Наукова секція – етнологія

№	Прізвище, ім'я, по батькові	Область	Клас Курс	Заочне оцінювання дослідницьких робіт		Постерний захист		Наукова конференція		Загальна сума балів	Рейтинг	Місце
				к-сть балів	р-г	к-сть балів	р-г	к-сть балів	р-г			
1	Коваль Роман Юрійович	Волинська	11	18,00	6	38,48	7	32,73	7	89,20	7	III
2	Веретеннікова Катерина Віталіївна	Донецька	11	18,90	2	33,75	15	23,80	16	76,45	14	
3	Гоголь Аліна Сергіївна	Дніпропетровська	9	16,30	12	37,58	8	26,95	12	80,83	12	
4	Іщук Дарія Ігорівна	Житомирська	11	17,10	10	36,00	12	29,40	8	82,50	9	III
5	Томищ Маріанна Михайлівна	Закарпатська	11	14,00	17	33,08	16	25,03	15	72,10	16	
6	Яковенко Олександра Юріївна	Запорізька	11	16,00	13	36,68	11	29,23	10	81,90	10	
7	Томащук Марія Тарасівна	Івано-Франківська	8	16,00	13	39,60	6	25,38	14	80,98	11	
8	Агеева Сабіна Станіславівна	Київська	9	15,10	16	33,98	14	26,43	13	75,50	15	
9	Лісов Назар Олександрович	Кіровоградська	9	18,80	4	42,98	2	34,48	1	96,25	2	II
10	Коновалець Катерина Петрівна	Львівська	10	16,40	11	32,18	17	22,23	18	70,80	17	
11	Бузила Валентина Рагімівна	Одеська	11	18,90	2	45,00	1	34,48	1	98,38	1	I
12	Косяк Софія В'ячеславівна	Полтавська	9	18,80	5	37,58	8	33,78	6	90,15	5	III
13	Тетеря Ольга Іванівна	Рівненська	10	18,00	6	41,18	5	29,40	8	88,58	8	III
14	Мацак Єлизавета Сергіївна	Харківська	11	18,00	6	42,08	3	34,48	1	94,55	4	II
15	Клімова Анастасія Олексіївна	Хмельницька	10	12,70	18	27,68	18	22,93	17	63,30	18	
16	Дьяконова Анастасія Дмитрівна	Черкаська	11	18,00	6	37,58	8	34,48	1	90,05	6	III
17	Биховська Ірина Олександрівна	Чернігівська	10	15,60	15	35,55	13	28,53	11	79,68	13	
18	Березовська Вікторія Олегівна	м. Київ	9	20,00	1	42,08	3	33,95	5	96,03	3	II

ОДЕСЬКЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ МАН УКРАЇНИ

Інтеграція ромської національної меншини в українському суспільстві: історія, традиції та сучасність

Автор: Бузила Валентина Рагімівна, учениця 11-В класу Одеського юридичного ліцею Одеської міської ради

Керівник: Войтович Ірина Олександрівна, учитель історії Одеського юридичного ліцею Одеської міської ради

Мета: дослідження етапів історії, традицій та звичаїв ромів, в тому числі в регіональному аспекті, популяризація успішних історій ромської громади

Об'єкт: життя та культура ромської діаспори в Європі та особливості становлення ромської спільноти в сучасних умовах.

Предмет дослідження: традиції ромської культури, які зберігаються і передаються із покоління в покоління в моїй родині, адаптація ромів в сучасних умовах правового режиму воєнного стану в Україні

Фото 1. Шеврони
"Ми творимо тут історію – українську та ромську..."
Михайло Титичко ("Барон")

Фото 2. Родинні сережки

Завдання дослідження:

- Порівняти етапи становлення ромської громади в Україні і світі.
- Відслідкувати історію появи перших ромів в Україні, вести в площину дослідження регіональні аспекти історії та культури ромської спільноти.
- Дослідити традиції та обряди ромів, інтеграційні процеси, які відбуваються в сучасних умовах в Україні.

Методи

- Історико-пошуковий, аналітичний, статистичний

Матеріали дослідження:

- Усні бесіди з бабусею, батьками; інтерв'ю з керівником "Правозахисного ромського центру м. Одеса" Володимиром Кондуром, ромами, які захищають Україну; консультації з кандидатом історичних наук Петровою Н.О.

Висновки:

- Роми в світі офіційно визнані індійською діаспорою, мають свій прапор і гімн.
- Перша згадка про ромів у Константинополі датується 1050 роком, на теренах України роми з'явилися на початку XV століття.
- Сучасна ромська громада формується в українському суспільстві з початком незалежності України.
- Роми поки що залишаються уразливою національною меншиною в Україні.
- Роми поступово інтегруються в українське та європейське суспільство: 70% проживають в містах, більшість відокремилася від своїх общин і веде самостійне життя, однак дотримується родинних ромських звичаїв і обрядів.
- Бабуся Зінаїда Степанівна Чолар, мати Рада та батько Рагім Бузила, багаточисленні родичі в областях України розповіли про обряди народження дитини, весілля та поховання ромів.
- Роми під час російсько-української війни руйнують стереотипи та упередження, обороняючи Україну у складі ЗСУ, добробатів, волонтерстві.
- Інтерв'ю з ромами під час воєнного стану в Україні – нові джерела для дослідження інтеграційних процесів в ромській спільноті сьогодення.

Фото 3. Мама Рада і батько Рагім, м. Одеса, лютий 2023 р.

Фото 4. Бабуся Зіна, дідуся Кіма з онуком, 2008 рік

Інтеграція ромської національної меншини в українському суспільстві: історія, традиції та сучасність
Навчальний заклад: Одеський юридичний ліцей Одеської міської ради Одеської області
Автор: Бузила Валентина Рагімівна
Відділення: Історія
Секція: Етнологія
Область: Одеська

Опис:

У науковій роботі йдеться про інтеграцію ромської національної меншини в українському суспільстві. Порівняно етапи становлення ромської спільноти в контексті світової історії, оформлено у вигляді синхронізованої таблиці. Досліджені ромські обряди народження, шлюбу та поховання. У тому числі за усними історіями бабусі Зіни, мами Ради, батька Рагіма. Введені в обіг нові джерела для вивчення проблеми - власні статті в інтернет-виданні RomaUA про участь українських ромів в російсько-українській війні. Зростає нова генерація ромів, яка

ОРГАНІЗАЦІЯ ДВОРУ ТА ГОСПОДАРСЬКІ СПОРУДИ В СІЛЬСЬКІЙ САДИБІ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

ЛІСОВ НАЗАР ОЛЕКСАНДРОВИЧ,
УЧЕнь 9 КЛАСУ КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ
«ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВИЙ ЛІЦЕЙ-ІНТЕРНАТ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»

Наукові керівники:
ТУПЧІЄНКО МИКОЛА ПЕТРОВИЧ, доцент кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи
Центральноукраїнського національного технічного університету, кандидат історичних наук;
КАЗАКОВА ОЛЕНА СЕРГІЇВНА, методист Кіровоградської Малої академії наук учнівської молоді.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ:

ВИЗНАЧИТИ ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОЇ САДИБИ, ТИПИ ПЛАНУВАННЯ, ЛОКАЛЬНО-КОНСТРУКТИВНІ ВАРІАНТИ ГОСПОДАРСЬКИХ ПРИМІЩЕНЬ, З'ЯСУВАТИ ОСОБЛИВОСТІ НАЗВ В ЕТНОГРАФІЧНОМУ РОЗРІЗІ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ

СІЛЬСЬКА САДИБА КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ

ОРГАНІЗАЦІЯ ДВОРУ ТА ГОСПОДАРСЬКІ СПОРУДИ В СІЛЬСЬКІЙ САДИБІ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

СВІТЛИНА 3 АРХІВУ ІНОФОРМАТА

СВІТЛИНА 3 АРХІВУ ІНОФОРМАТА

ЗАВДАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ:

- ОЗНАЙОМИТИСЯ З ІСТОРИОГРАФІЄЮ, ВИЗНАЧИТИ МЕТОДОЛОГІЮ ТА ДжЕРЕЛЬНУ БАЗУ ДОСЛІДЖЕННЯ;
- ВИЗНАЧИТИ ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗАБУДОВИ ДВОРУ, ЙОГО ТИПИ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ОКРЕМИХ КОМПОНЕНТІВ;
- ЗДІЙСНИТИ ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЛОКАЛЬНО-КОНСТРУКТИВНИХ ВАРІАНТІВ ОКРЕМИХ ГОСПОДАРСЬКИХ ПРИМІЩЕНЬ, СПОРУД ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ;
- ПРОСТЕЖИТИ ОСОБЛИВОСТІ НАЗВ ГОСПОДАРСЬКИХ СПОРУД В ЕТНОГРАФІЧНОМУ РОЗРІЗІ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ.

МАТЕРІАЛИ, ХІД ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

СВІТЛИНА 3 ЕКСПЕДИЦІЇ

ІСТОРИЧНИЙ МЕТОД;
ПОРІВНЯЛЬНО-ІСТОРИЧНИЙ;
СИСТЕМНИЙ МЕТОД;
ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ;
ІНТЕРВ'ЮВАННЯ;
БЕЗПОСЕРЕДНЄ СПОСТЕРЕЖЕННЯ;
НАУКОВЕ ОПИСУВАННЯ;

ФІКСАЦІЯ ПОЛЬОВОГО МАТЕРІАЛУ У ВИГЛЯДІ АУДИО-ЗАПИСІВ ТА ВЕДЕННЯ ПОЛЬОВОГО ЩОДЕННИКА.

ПОЛЬОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ

ПРОАНАЛІЗУВАЛИ

ПОЛЬОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ
«ЕТНОГРАФІЧНИЙ ОБРАЗ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ.
КОРПУС ЕКСПЕДИЦІЙНИХ ФІЛЬМНО-ЕТНОГРАФІЧНИХ МАТЕРІАЛІВ».

ЗАФІКСУВАЛИ У ВЛАСНОМУ

ЩОДЕННИКУ:
ПОЛЬОВІ МАТЕРІАЛИ,
ЛЕКСИКУ,
СТВОРИЛИ СЛОВНИК І ЗБІРНИК:
«САДИБА, САДИБА ВІД ПРАДІДА ДО СИНА»

СВІТЛИНА 3 ЕКСПЕДИЦІЇ

СВІТЛИНА 3 ЕКСПЕДИЦІЇ

СВІТЛИНА 3 ЕКСПЕДИЦІЇ

СВІТЛИНА 3 АРХІВУ ІНОФОРМАТА

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ВИСНОВКИ

- СІЛЬСЬКА САДИБА ЯК ЕТНОКУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН БУЛА У ЦЕНТРІ УВАГИ ІНОЗЕМНИХ МАНДРІВНИКІВ, УКРАЇНСЬКИХ ІСТОРИКІВ ТА ЕТНОГРАФІВ ВПРОДОВЖ XVII-XIX СТ.. ПРОАНАЛІЗУВАВШИ ІСТОРИОГРАФІЮ, МИ З'ЯСУВАЛИ, ЩО ПОБУТОВИЙ ТИП НАРОДНОГО ЖИТЛА, КОТРИЙ ОТРИМАВ НАЗВУ УКРАЇНСЬКИЙ, СФОРМУВАВСЯ У XVII-XVIII СТ. В УКРАЇНІ.
- ПРОАНАЛІЗУВАВШИ ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗАБУДОВИ ДВОРУ, ЙОГО ТИПИ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ОКРЕМИХ КОМПОНЕНТІВ В МЕЖАХ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ ЕТНОГРАФІЧНИХ ЗОНАХ МОЖНА ВИДИЛИТИ СПІЛЬНІ РИСИ: ПРЯМОКУТНА ФОРМА ДВОРУ, ХАОТИЧНІ САМОВІЛЬНІ ЗАБУДОВИ, НАЙЧАСТІШЕ ПЕРЕБУДОВИ, ДОБУДОВИ, ТАК ЯК СІЛЬСЬКИМ МЕШКАНЦЯМ БУЛО ЗАМАЛО ГОСПОДАРСЬКИХ БУДІВЕЛЬ, ПЕРЕДБАЧЕНИХ НОРМАТИВНИМИ ПРОЕКТАМИ.

- ПРОАНАЛІЗУВАВШИ ЛОКАЛЬНО-ВАРІАТИВНІ ТИПИ ГОСПОДАРСЬКИХ СПОРУД В ЕТНОГРАФІЧНОМУ РОЗРІЗІ НА КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ МИ ЗРОБИЛИ ВИСНОВКИ, ЩО СКЛАСИФІКУВАТИ МОЖНА ЇХ ЗА ПРИЗНАЧЕННЯМ І ФУНКЦІОНУВАННЯМ: ПРИМІЩЕННЯ ДЛЯ ХУДОБИ (ХЛІВ, САРАЙ, ПОВІТКА, КУРЯТНИК, САЖ), ДЛЯ ЗБЕРІГАННЯ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ (ЛЮХ, ПОГРІБ), ДЛЯ ЗБЕРІГАННЯ ЗНАРЯДЬ ПРАЦІ, РЕМАНЕНТУ, КОРМУ ДЛЯ ТВАРИН (КОМОРА, СІННИК, КЛУНЯ); СЕЗОННІ ГОСПОДАРСЬКІ БУДІВЛІ (ЛІТНЯ КУХНЯ, СУШАРКА, ПАСИКА, ТЕМНИК); СПОРУДИ ДЛЯ ОТРИМАННЯ ВОДИ (КОЛОДЯЗЬ, КРИНИЦЯ); ВРЕШТІ ПОРІВНЯННЯ СІЛЬСЬКОЇ САДИБИ ТРЬОХ ЕТНОГРАФІЧНИХ РЕГІОНІВ КРАЮ ДОЗВОЛЯЄ З ВПЕВНЕНІСТЮ ГОВОРИТИ, ЩО ЇМ ПРИТАМАННА ЦІЛІСНІСТЬ БУДІВЕЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ, КОНСТРУУВАННЯ ТА ПЛАНУВАННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ ПРИМІЩЕНЬ.

- В ПЕРШІЙ ПОСЕРЕДНЬОМУ В ЛЕКСИЦІ, ЩО ОБУМОВИЛО ЕТНОЧНО-СТРАТІСТИЧНО НАСЕЛЕННЯ ОБЛАСТІ В РІЗНИХ РЕГІОНАХ, ВАРТО ВИЗНАЧИТИ, ЩО НА СІЛЬСЬКІЙ САДИБІ НАСЕЛЕННЯ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ НАЙБІЛЬШЕ ПОЗНАЧИЛИ СОЦІАЛЬНО-ІСТОРИЧНІ ФАКТОРИ, ТОМУ ВСІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЗМІНИ В САДИБІ РОЗПОЧИНАЮТЬСЯ З СЕРЕДИНИ XX СТ.

Організація двору та господарські споруди в сільській садибі Кіровоградщини в кінці XIX ст. – середині XX ст.

Навчальний заклад: Комунальний заклад «Центральноукраїнський науковий ліцей-інтернат Кіровоградської обласної ради»

Автор: Лісов Назар Олександрович

Відділення: Історія

Секція: Етнологія

Область: Кіровоградська

Опис:

Дослідницьку роботу присвячено етнографічному образу сільської садиби Кіровоградщини в кінці XIX ст. – середині XX ст. Здійснено порівняльний аналіз локально-конструктивних варіантів окремих господарських приміщень, споруд та їх значення. Введено в науковий обіг матеріали польових досліджень про особливості забудови, громадські приміщення, що були зібрані під час експедицій в різних районах Кіровоградської області, а також у комплексному порівняльному аналізі та систематизації цих матеріалів. Виділено основні принципи організації забудови двору, його типи та функціонування окремих компонентів в межах Кіровоградщини в різних етнографічних зонах. Подано класифікацію господарських споруд в садибі Кіровоградщини за призначенням та функціонуванням. На основі зібраних матеріалів – свідчень, старовинних світлин створений ілюстрований альбом «Садиба, садиба від прадіда до сина... (за польовими матеріалами Кіровоградщини)». словник назв забудов. господарських

КОМУНАЛЬНИЙ ПОЗАШКІЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«КИЇВСЬКА МАЛА АКАДЕМІЯ НАУК УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ»

СУЧАСНЕ ДИТЯЧЕ ПОВСЯКДЕННЯ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Березовська Вікторія Олегівна, учениця 9 класу школи I-III ступенів № 132 м. Києва

Науковий керівник: Любовець Олена Миколаївна, д.і.н., професор кафедри міжнародних відносин і суспільних наук Національного університету біоресурсів і природокористування України

Мета:

спроба окремого розгляду особливостей дитячого повсякдення за умов російсько-української війни.

Завдання:

- окреслити основну історіографію теми;
- проаналізувати стратегії організації побуту дітей за екстремальних обставин весни 2022 р.;
- схарактеризувати аспекти трансформації дитячих ігор у военний час;
- розглянути способи комунікації батьків, педагогів і вихователів щодо забезпечення основних потреб дітей влітку-восени 2022 року.

Методи:

загальнонаукові, історичні, етнографічні.

Об'єкт:

стратегії виживання цивільного населення за умов повномасштабної російсько-української війни.

Предмет:

особливості дитячого повсякдення та дозвілля у военний час.

Рис. 1. Дитячі ігри: карти та шахи. Вивчення англійської мови в укритті. смт. Гостомель Київської обл.

Рис. 2. Дитячий блокпост. с. Полуботки Чернігівської області

Висновки:

1. Наукове осмислення теми та формування джерельної бази лише розпочалося, питання дитячого повсякдення в умовах війни потребує окремого розгляду, що актуалізує наше дослідження;

2. Війна стала випробуванням для батьків та дітей, тому перш за все дорослі дбали про безпекові заходи для збереження життя та здоров'я своїх чад. Важливими для виживання стали стратегії організації дитячого харчування, облаштування дітей в укриттях; відзначення дитячих свят як спроби умовного дозвілля тощо;

3. Перебування дітей в умовах бойових дій, блокади, окупації змінило їхній повсякденний життєсвіт. Зокрема, трансформувалися улюблені дитячі ігри, з'явилися зовсім нові, пов'язані із переосмисленням та відтворенням щойно пережитого досвіду уже з певною терапевтичною метою.

4. Важливу роль у дитячому повсякденні відігравали заклади освіти, що стали організаційними майданчиками та безпечним середовищем для навчання, психологічної підтримки, гуманітарної допомоги і волонтерства дітей.

Рис. 3. Скріншот відеозапису шкільної вистави в укритті «Смішна королева». м. Київ. 23 грудня 2022 р.

Сучасне дитяче повсякдення в умовах російсько-української війни

Навчальний заклад: Школа I-III ступенів № 132 міста Києва

Автор: Березовська Вікторія Олегівна

Відділення: Історія

Секція: Етнологія

Область: м. Київ

Опис:

У науково-дослідницькій роботі учениці 9-В класу школи I-III ступенів № 132 м. Києва Березовської Вікторії Олегівни «Сучасне дитяче повсякдення в умовах російсько-української війни» вперше в етнологічній науці розглядаються досить актуальні (з огляду на складні реалії російсько-української повномасштабної війни 2022 р.) питання щодо дитячого життєсвіту за загрозливих обставин.

Географічні межі дослідження – території сучасних Київської та Чернігівської областей. Аналізуються стратегії виживання батьків та дітей в умовах окупації, блокади, активних бойових дій навесні 2022 р., загроз російських ракетних обстрілів цивільної інфраструктури та пов'язаних із ними блекаутів восени 2022 р., головна увага зосереджена на розкритті специфіки облаштування побуту, проживання, харчування та умовного дозвілля дітей, вивченні особливостей координації зусиль батьків та закладів освіти щодо безпеки учнів. У праці застосовано загальнонаукові (аналіз, синтез, систематизація, узагальнення) та спеціальні етнографічні (включене спостереження, інтерв'ювання та анкетування респондентів) методи. За результатами роботи встановлено, що воєнне лихоліття стало викликом для батьків та дітей, зумовило потреби у налагодженні хоча б мінімальної безпеки, забезпечення харчових запасів, змінило звичне дитяче повсякдення, вплинуло на реактуалізацію старих та формування нових ігор, спонукало заклади освіти тісніше комунікувати із батьками та дітьми. У науковій праці вміщено великий блок інформативних додатків, що складаються із 18 світлин, 12 розшифровок інтерв'ю із очевидцями, анкети «Життя дітей в умовах війни» (15 питань) та вибраних і узагальнених результатів

Харківська територіальна відділення МАН України

ЛИМАНСЬКИЙ ВІНИК

Мацак Єлизавета Сергіївна, учениця 11 класу Комунального закладу «Лиманський ліцей» Слобожанської селищної ради Чугуївського району Харківської області
Рябуха Людмила Миколаївна, учитель історії Комунального закладу «Лиманський ліцей» Слобожанської селищної ради Чугуївського району Харківської області

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ: вивчення, систематизація та узагальнення відомостей про віник та про історію його виникнення й розвитку традиційного ремесла в селі – виготовлення віників.

ЗАВДАННЯ

- З'ясувати історію виникнення та розвитку такого ремесла як в'язання віників.
- Зібрати та систематизувати фольклорний матеріал (прикмети, повір'я та забобони про віник), що поширений серед мешканців села.
- Описати традиційне ремесло Лиману – виготовлення віників.
- Провести опитування серед учнів 8-11 класів щодо їх участі в процесах вирощування сировини та виготовлення віників.
- Розрахувати дохід від реалізації віників родиною з однієї та двох осіб з урахуванням розмірів мінімальної та середньої заробітних плат у 2022 році.

ОБ'ЄКТ

Віник як елемент народної культури українців — жителів села Лиман.

ПРЕДМЕТ

Технічні особливості промислу, а саме: вирощування сировини та виготовлення віників як традиційне ремесло с. Лиман Чугуївського району Харківської області, а також втілення у фольклорі українців виготовлення та побутування віника.

МЕТОДИ

- Загальнонаукові: аналіз та синтез, етнографічний опис, обробка статистичних даних.
- Польові дослідження: спостереження, опитування, інтерв'ю, безпосередня участь у польових процесах.

Хід дослідження

Рис.1. Продаж лиманських віників понад дорогою, 2022 р. Фото з архіву авторки

Рис.2. Майстер-клас: в'язання віника, 2015 р. Фото з архіву Лиманського будинку культури.

Рис.3 Авторка роботи прополосе рядки проса, 2011 р. Фото з архіву авторки

Номер запитання	Так	Ні
1	36	8
2	40	4
3	29	15
4	33	11
5	31	13
6	Саджати – 13, полоти – 17, рубати – 14, перебирати (лашувати) – 14, чистити – 16, мухрати – 9, набирати пучки – 11, колоти лозу чи нарізати шпалат – 6, в'язати віники – 6, ми не саджаємо проса і я ніколи не допмагаю(в'яла) – 18, ми саджаємо проса, але я ніколи не допомагаю – 2	
7	36	3

Таб.1. Узагальнені результати опитування

	ціна на віник (грн/шт.)	дохід за рік (грн)	віник (шт.)	ділянка (га)	
				на 1 особу	на 2 особи
мінімальна зарплата 6700 грн/місяць	оптом 60	80400	1340	0,74	1,40
	в роздріб 90	80400	893	0,49	1
середня зарплата 14577 грн/місяць	оптом 60	174924	2915	1,60	3,20
	в роздріб 90	174924	1944	1,08	2,16

Таб.2. Обрахування доходу від реалізації віників родиною з однієї та двох осіб з урахуванням розмірів мінімальної та середньої заробітних плат у 2022 році.

ВИСНОВКИ

- Встановлено, що виготовлення віників, як традиційне заняття жителів с. Лиман, започатковане у XIX ст., продовжує бути актуальним і сьогодні.
- Зібраний фольклорний матеріал свідчить про те, що в'язання віників - це традиційне ремесло с. Лиман та є вагомим чинником місцевого культурницького та фестивального руху, елементом зеленого туризму регіону.
- Процес виготовлення віників – складний та трудомісткий, тому, як правило, це сімейний промисел.
- Опрацьовані результати опитування серед учнів 8-11 класів щодо їхньої участі у процесах виготовлення віників дозволяють стверджувати, що молоде покоління лиманців залучається до роботи на всіх етапах віников'язання: від вирощування сировини до її обробки та реалізації готової продукції.
- Обрахувавши дохід від реалізації віників родиною з однієї та двох осіб з урахуванням розмірів мінімальної та середньої заробітних плат у 2022 році, ми з'ясували, що прожити на зароблені від роздрібно торгівлі гроші, не маючи іншого доходу, можливо, але доведеться економити, адже сума прибутку не перевищуватиме розмір мінімальної зарплати. Тому, віников'язання – переважно додаткове джерело доходів сім'ї.

Лиманський віник

Навчальний заклад: Комунальний заклад «Лиманський ліцей» Слобожанської селищної ради Чугуївського району Харківської області

Автор: Мацак Єлизавета Сергіївна

Відділення: Історія

Секція: Етнологія

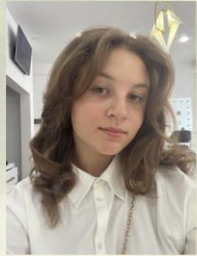
Область: Харківська

Опис:

Дослідницьку роботу присвячено вивченню та узагальненню відомостей про віник, про історію його виникнення й розвитку традиційного ремесла села Лиман – виготовлення віників. У ході дослідження було розглянуто джерельну базу з теми та з'ясовано історію виникнення та розвитку такого ремесла як в'язання віників; пошукова робота дала змогу зібрати та систематизувати фольклорний матеріал (прикмети, повір'я та забобони про віник, що поширені серед мешканців села Лиман), а також описати традиційне ремесло Лиману – виготовлення віників; було проведено опитування серед учнів 8-11 класів КЗ «Лиманський ліцей» щодо їхньої участі у процесах вирощування сировини та виготовлення віників і розраховано дохід від реалізації віників родиною з однієї та двох осіб із урахуванням розмірів мінімальної та середньої заробітних плат у 2022 році. Отримані матеріали дослідження свідчать, що в Лимані в'язання віників є невід'ємною частиною життя місцевих мешканців, одним із

№	Прізвище, ім'я, по батькові	Область	Клас Курс	Заочне оцінювання дослідницьких робіт		Постерний захист		Наукова конференція		Загальна сума балів	Рейтинг	Місце
				к-сть балів	р-г	к-сть балів	р-г	к-сть балів	р-г			
1	Романюк Анастасія Радимівна	Волинська	10	17,60	9	40,73	3	34,26	1	92,58	1	I
2	Пак Єва Петрівна	Дніпропетровська	11	19,30	1	36,00	13	28,61	13	83,91	10	III
3	Базилюк Єлизавета Дмитрівна	Житомирська	11	18,80	4	34,43	15	28,61	13	81,84	13	
4	Коваль Тимур Олегович	Закарпатська	11	11,10	17	26,21	19	22,05	19	59,36	19	
5	Юдаєва Поліна Олегівна	Запорізька	11	10,10	18	36,06	12	28,18	15	74,33	16	
6	Гоголь Софія Ігорівна	Івано-Франківська	10	13,70	15	29,25	18	25,77	18	68,72	17	
7	Кириєнко Карина Андріївна	Київська	11	18,30	6	41,85	1	31,46	6	91,61	2	II
8	Білецька Дар'я Олександрівна	Кіровоградська	10	13,10	16	40,16	4	32,46	4	85,73	8	III
9	Фляк Софія Ярославівна	Львівська	11	18,30	7	37,41	9	32,11	5	87,82	6	III
10	Галузинська Дарія Андріївна	Полтавська	10	17,10	10	40,78	2	31,11	7	88,99	5	III
11	Кислюк Максим Валентинович	Рівненська	11	15,90	11	36,62	11	29,49	12	82,01	12	
12	Штирбу Поліна Іванівна	Сумська	10	18,90	3	37,41	9	30,36	9	86,67	7	III
13	Леськів Вероніка Михайлівна	Тернопільська	11	17,80	8	39,26	5	32,55	3	89,61	4	II
14	Коняєв Євгеній Дмитрович	Харківська	11	15,90	11	37,69	8	30,41	8	83,99	9	III
15	Небелиця Сусанна Петрівна	Херсонська	9	9,80	19	30,54	17	27,26	16	67,60	18	
16	Сінькова Оксана Павлівна	Хмельницька	10	19,10	2	39,21	6	32,77	2	91,08	3	II
17	Слоцький Роман Романович	Чернівецька	11	18,70	5	32,51	16	26,25	17	77,46	15	
18	Пархоменко Олександр Юрійович	Чернігівська	10	15,40	13	37,86	7	29,71	11	82,96	11	
19	Тамахіна Катерина Сергіївна	м. Київ	10	13,80	14	35,78	14	29,88	10	79,46	14	

ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ЛЮДЯНОСТІ РОСІЇ В УКРАЇНІ

Роботу виконала: Романюк Анастасія Радимівна, учениця 10 класу комунального закладу загальної середньої освіти «Луцький ліцей № 27 Луцької міської ради» Волинської області.

Науковий керівник: Гороть Алла Миколаївна, керівник секції «Правознавство», к. ю. н., доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Мета роботи: аналіз діючих міжнародно-правових актів, що регулюють питання злочинів проти людяності, їх попередження та протидію, а також механізми відповідальності за їх вчинення.

Об'єкт дослідження: суспільні відносини пов'язані з правовою регламентацією злочинів проти людяності.
Предметом дослідження є комплекс теоретико-правових уявлень про зміст міжнародно-правових категорій «злочини проти людяності».

Методи дослідження:

- узагальнення
- дедукції
- індукції
- порівняння
- структури системи

Завдання дослідження:

- розглянути історичний аспект становлення та розвитку поняття злочини проти людяності;
- визначити роль та місце злочинів проти людяності у Статутах та вироках постійнодіючих та тимчасових трибуналів;
- встановити систему універсальних та регіональних міжнародно-правових актів у сфері протидії злочинам проти людяності;
- дослідити міжнародні інституційні механізми контролю протидії злочинам проти людяності;
- проаналізувати нормативно-правові акти у сфері регулювання відповідальності за злочини проти людяності у кримінальному законодавстві зарубіжних країн;
- встановити відмінність злочинів проти людяності від воєнних злочинів;
- дослідити особливості відповідальності за вчинення злочинів проти людяності.

Рисунок 1 — Знищений російськими військами Маріуполь, квітень 2022р.

Рисунок 2 — Залишки техніки окупанта у Бучі.

Хід дослідження:

Після обрання теми дослідження, було зроблено аналіз фото та відеоматеріалів, на яких зображено наслідки повномасштабного вторгнення, а також незаконної окупації українських територій у 2014 році. Відбулось ознайомлення з змістом міжнародних нормативно-правових актів, як-от Римський статут, у яких зазначається перелік злочинів війни загалом, аби побачити, які саме дії, вчинені росією підпадають під злочини проти людяності, порівняти злочини проти людяності з воєнними злочинами, схарактеризувати злочини проти людяності, які вчиняються на території України. Після опису вищеперерахованого, у ході дослідження постало запитання: «Хто і у якому розпорядженні нести відповідальність за скоєні проти правді діяння?». Дослідивши його, до наукової роботи була внесена нова інформація. Також було проаналізовано українське законодавство, зокрема ККУ, та зроблено висновки.

Висновки:

Під злочином проти людства слід розуміти суспільно-небезпечне нелюдське діяння проти будь-якого цивільного населення в контексті масового або системного нападу на окремих осіб, основні невід'ємні (загальні) права і свободи людини та інші права і свободи, що охороняються міжнародним гуманітарним правом.

Злочини проти людства є глобальними, і з ними необхідно боротися на міжнародному рівні. Злочини проти людства мають міжнародний характер і є дестабілізуючим фактором у міжнародних відносинах. становлять серйозну загрозу внутрішньому правопорядку багатьох країн світу. Боротьба з цими злочинами лежить в основі міжнародно-правових норм поведінки та національних правових норм. Саме тому необхідно усунути прогалини та неузгодженості у застосуванні міжнародного права щодо злочинів проти людства та кримінального права окремих країн в усіх країнах світу.

Злочини проти людяності росії в Україні

Навчальний заклад: Комунальний заклад загальної середньої освіти «Луцький ліцей №27 Луцької міської ради» Волинської області

Автор: Романюк Анастасія Радимівна

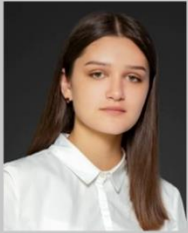
Відділення: Філософія та суспільствознавство

Секція: Правознавство

Область: Волинська

Опис:

Збройний конфлікт змінив життя кожного українця. Багато з нас на власні очі побачили усю жорстокість окупантів, неодноразово ми пересвідчились, що їх злочинним вчинкам немає меж, та й каяття від них чекати не варто. Практично кожен злочин росіян підпадає під ознаки воєнних злочинів та злочинів проти людяності. Проте, на відміну від воєнних злочинів, злочини проти людяності є малодослідженими, не існує всеосяжної конвенції про такі злочини, але їх суть визначена в окремих міжнародно-правових актах. Боротьба з цими злочинами лежить в основі міжнародно-правових норм поведінки та національних правових норм. Вкрай важливо усунути прогалини та неузгодженості у застосуванні міжнародного права щодо злочинів проти людяності та кримінального права окремих країн

Правове регулювання соціального захисту осіб з інвалідністю

Кириєнко Карина Андріївна, учениця 11 класу Новопетрівського ліцею Петрівської сільської ради Вишгородського району Київської області
 Науковий керівник: **Тишковська Алла Петрівна**, учитель історії та правознавства Новопетрівського ліцею Петрівської сільської ради

Мета дослідницької роботи: з'ясувати розуміння категорії «особи з інвалідністю» та поняття «соціального захисту осіб з інвалідністю»; характеристика правового регулювання соціальної захищеності осіб з інвалідністю в окремих сферах життєдіяльності суспільства

Завдання дослідження:

- з'ясувати юридичну природу поняття «інвалідність»;
- окреслити правове регулювання встановлення інвалідності в Україні;
- визначити сутність та особливості соціального захисту осіб з інвалідністю;
- провести аналіз видів соціального захисту осіб з інвалідністю;
- окреслити пенсійне забезпечення та соціальну допомогу особам з інвалідністю;
- надати характеристику соціальному обслуговуванню осіб з інвалідністю;

Об'єкт дослідження: суспільні відносини в галузі правового регулювання соціального захисту осіб з інвалідністю.

Предмет дослідження: правові основи соціального захисту осіб з інвалідністю

Методи дослідження: діалектичний, узагальнення, формально-логічний, порівняльно-правовий аналіз.

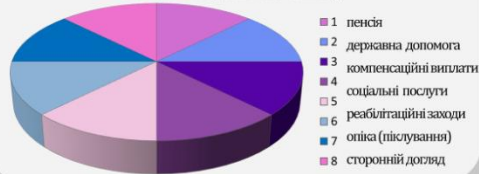
<https://www.google.com/ur/pi.caf/page>

Закон України Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні

Особа з інвалідністю є особа зі стійким розладом функцій організму, що при взаємодії із зовнішнім середовищем може призводити до обмеження її життєдіяльності, внаслідок чого держава зобов'язана створити умови для реалізації нею прав нарівні з іншими громадянами та забезпечити її соціальний захист.

Соціальний захист осіб з інвалідністю повинен спрямовуватися на ефективну реалізацію їх потреб, прав та можливостей як на індивідуальному, так і на суспільному рівнях.

З точки зору чинного законодавства України, є такі елементи соціального захисту:

У ході дослідження було виявлено, що політика держави стосовно осіб з інвалідністю повинна спрямовуватися на «вирівнювання» їх становища на рівень з іншими членами суспільства, враховуючи ті чи інші показники.

Завдання держави – забезпечити соціальний захист особам з інвалідністю!

Права осіб з інвалідністю захищаються низкою законів:

- ➔ Закон України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю»;
- ➔ Закон України «Про соціальні послуги»
- ➔ Закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю»;
- ➔ Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»
- ➔ Закон України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю»

Підзаконні нормативно-правові акти, за допомогою яких встановлюється порядок реалізації пільг, допомог та гарантій:

- ➔ Постанова Кабінету Міністрів України «Про організацію надання соціальних послуг»;
- ➔ Закон України «Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю»;
- ➔ Закон України про «Про додаткові заходи щодо посилення соціального захисту інвалідів»;
- ➔ Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядку надання державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю».

Висновок: держава повинна гарантувати передусім гідний рівень забезпечення осіб з інвалідністю, протидіяти дискримінації та порушенням їх прав, а також вибудовувати політику толерантного й турботливого ставлення до них.

Правове регулювання соціального захисту осіб з інвалідністю

Навчальний заклад: Новопетрівський ліцей
 Петрівської сільської ради Вишгородського району

Київської області

Автор: Кириєнко Карина Андріївна

Відділення: Філософія та суспільствознавство

Секція: Правознавство

Область: Київська

Опис:

Проект на тему «Правове регулювання соціального захисту осіб з інвалідністю» присвячено теоретичному аналізу юридичної природи соціального захисту осіб з інвалідністю, визначенню системи правових норм та особливостей видів соціального захисту осіб з інвалідністю в Україні. У дослідницькому проекті визначено юридичну природу поняття «інвалідність»; окреслено правове регулювання встановлення інвалідності в Україні. Визначено сутність та особливості соціального захисту осіб з інвалідністю; проведено аналіз видів соціального захисту; окреслено пенсійне забезпечення та соціальну допомогу особам з інвалідністю; надано характеристику соціальному обслуговуванню осіб з інвалідністю. Зроблено висновок, що державна соціальна політика щодо осіб з інвалідністю в Україні, а, відповідно, так само вітчизняне законодавство, повинні бути перелаштовані – від патерналізму до розробки механізмів, які б забезпечували активну їх участь у

ПАТРОНАТ НАД ДІТЬМИ: ПРАКТИКА ТА ШЛЯХИ ЗАКОНОДАВЧОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ

АВТОР

Роботу виконала: Сінькова Оксана Павлівна,
здобувач освіти 10-А класу Волочиського навчально – виховного
комплексу у складі середньої загальноосвітньої школи I ступеня та
гімназії Волочиської міської ради

Науковий керівник: Гуляк Тамара Павлівна, вчитель історії та правознавства
Волочиського навчально – виховного комплексу у складі середньої загальноосвітньої школи
I ступеня та гімназії Волочиської міської ради

Мета дослідження:

- порядку створення та діяльності сім'ї патронатного вихователя, його прав та обов'язків;
- специфіки договору про патронат;
- визначення проблем реалізації патронатного виховання в Україні.

Завдання дослідження:

- вивчити особливості правового регулювання патронатних відносин в Україні;
- проаналізувати порядок створення та діяльності сім'ї патронатного вихователя;
- визначити специфіку та предмет договору про патронат;
- встановити права та обов'язки патронатного вихователя;
- дослідити проблеми реалізації інституту патронату в Україні та висловити власні думки щодо оптимізації даної проблеми.

Об'єкт дослідження:

порядок суспільних відносин, що виникають у зв'язку із передаванням дітей, на виховання у сім'ю патронатного вихователя.

Предмет дослідження:

патронат над дітьми: практика та шляхи законодавчого врегулювання.

Наукові методи дослідження:

діалектичний, формально - логічний, порівняльно - правовий, статистичний

Шляхи удосконалення інституту патронату в Україні:

- розвинути та удосконалити законодавство України з питань патронату;
- визначити правову природу самого договору про патронат, оскільки невизначенням є порядок його укладення, підстави визнання його недійсним, відповідальність за його невиконання;
- існуючу практику патронату адаптувати до нових функцій територіальних громад, соціальних служб регіонального рівня;
- використовувати міжнародний досвід, професіоналізувати послугу патронату;
- покращити інформування та соціальну рекламу про послугу;
- розробити заходи соціальної підтримки патронатної сім'ї на державному рівні;
- проводити моніторингові дослідження з метою виявлення проблем та надання якісних послуг патронату.

Практичне дослідження

Патронат

це тимчасовий догляд, виховання та реабілітація дитини в сім'ї патронатного вихователя на період подолання дитиною її батьками або іншими законними представниками складних життєвих обставин

Регулювання патронату над дітьми

здійснюється

- Сімейний Кодекс України, ст.ст. 252-256.
- Закон України «Про охорону дитинства» від 20.01.2018 № 2402-146, ст.ст. 1, 23.
- Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку із запровадженням патронату над дитиною» (питання щодо врегулювання питань засильнобов'язкового державного пенсійного страхування) від 19.10.2016 №1692-VIII.
- Постанова КМУ №148 від 16.03.2017 «Деякі питання здійснення патронату над дитиною».
- Наказ Міністерства соціальної політики України «Про затвердження Програми підготовки патронатних вихователів» від 19.08.2017 № 1349.
- Постанова КМУ від 10 травня 2022 р. №581 «Про внесення змін до Порядку створення та діяльності сім'ї патронатного вихователя, вжиткування, перебування дитини в сім'ї патронатного вихователя»

ЕТАПИ

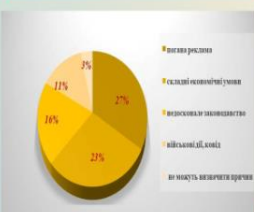
Процедура вжиткування дитини в сім'ю патронатного вихователя

Динаміка вжиткування дітей під патронат в Україні

Проблеми розвитку патронату в Україні

Патронат над дітьми: практика та шляхи законодавчого врегулювання

Навчальний заклад: Волочиський навчально-виховний комплекс у складі середньої загальноосвітньої школи I ступеня та гімназії Волочиської міської ради Хмельницької області

Автор: Сінькова Оксана Павлівна

Відділення: Філософія та суспільствознавство

Секція: Правознавство

Область: Хмельницька

Опис:

Об'єктом дослідження наукової роботи є порядок суспільних відносин, що складається у процесі патронатної форми виховання дітей. Аналіз результатів дослідження дозволяє стверджувати, що розширення мережі патронатних родин є позитивним явищем, оскільки становить альтернативу влаштуванню дітей до дитячих будинків. Законодавцю необхідно вдосконалити нормативно – правове регулювання патронату. Виходячи з реалій сьогодення та реформ розпочатих в Україні, існуючу практику потрібно адаптувати до нових функцій територіальних громад, соціальних служб регіонального рівня. З метою вдосконалення послуги патронату в Україні необхідне покращення інформування населення з метою формування позитивної думки про послугу патронату та рекрутингу патронатних вихователів, а також проведення моніторингових досліджень з метою виявлення

Автор: учениця 11 класу Зборівської державної української гімназії імені Романа Завадовича Леськів Вероніка Михайлівна

Тернопільське обласне комунальне територіальне відділення МАН України

Науковий керівник: Мурмила Наталія Іванівна, викладач суспільних дисциплін Тернопільського фахового коледжу харчових технологій і торгівлі

діяльність міжнародного комітету червоного хреста: соціально-правовий аспект

МКЧХ є юридичною особою, створеною відповідно до законодавства Швейцарії. Його штаб-квартира розташована в Женеві

Метою дослідження є проаналізувати роль та значення діяльності МКЧХ в контексті норм та принципів сучасного міжнародного гуманітарного права.

- **Об'єктом** дослідження є діяльність недержавних міжнародних організацій
- **Предметом** дослідження є правове регулювання діяльності Міжнародного комітету Червоного Хреста.

Досягненню мети дослідження сприяє вирішення таких завдань:

- розкриття діяльності МКЧХ як одного із компонентів Міжнародного Руху;
- визначення структури Міжнародного Руху Червоного Хреста та Червоного Півмісяця (далі - Міжнародний Рух);
- дослідження міжнародно-правових підстав діяльності Міжнародного комітету Червоного Хреста ;
- дослідження правових аспектів співпраці МКЧХ з Україною.
- здійснення аналізу правового аспекту діяльності досліджуваної організації в умовах збройних конфліктів;

Законодавча база діяльності МКЧХ в Україні

Увагу світової громадськості привернули події, які відбулися в ніч на 29 липня 2022 року на території кошицької виправної колонії в окупованому селищі Оленівка у Донецькій області. Саме тут стався вибух, в результаті якого зруйнована будівля, в якій утримувалися виведені з заводу "Азовсталь" українські військовополонені

Висновки:

1. Визначено структуру Міжнародного Руху Червоного Хреста та Червоного Півмісяця, а саме встановлено що цей Рух представлений такими компонентами як МКЧХ, Міжнародна Федерація Червоного Хреста і Червоного Півмісяця і Національні Товариства Червоного Хреста;
2. Розкрито діяльність МКЧХ як одного із компонентів Міжнародного Руху і визначено, що Комітет – організація, чия гуманітарна місія полягає в захисті життя жертв збройних конфліктів та наданні їм допомоги;
3. Досліджено міжнародно-правові підстави діяльності Міжнародного комітету Червоного Хреста
4. Здійснено аналіз правового аспекту діяльності Червоного Хреста в умовах російської агресії в Україні, і проаналізовано ситуацію, коли, з одного боку, МКЧХ має допомагати полоненим, а з іншого – бути нейтральним.
5. Вивчено джерела, які регулюють діяльність МКЧХ.
6. Досліджено правові аспекти співпраці Червоного Хреста з Україною. Серед ключових прав можна виділити такі: право на гуманітарну ініціативу, право створювати свої представництва в інших країнах та забезпечувати діяльність Центрального агентства з розшуку, право пропонувати свої послуги сторонам конфлікту та відвідувати місця, де знаходяться військовополонені та затримані особи.

Діяльність Міжнародного комітету Червоного Хреста: соціально-правовий аспект

Навчальний заклад: Зборівська державна українська гімназія імені Романа Завадовича Тернопільської області

Автор: Леськів Вероніка Михайлівна

Відділення: Філософія та суспільствознавство

Секція: Правознавство

Область: Тернопільська

Опис:

Я обрала тему дослідження: «Діяльність Міжнародного Комітету Червоного Хреста: соціально-правовий аспект», оскільки роль МКЧХ є надзвичайно важливою. Я намагалася **опрацювати міжнародно-правову базу діяльності Комітету, а також законодавство України, яке регулює діяльність МКЧХ.** Особливо мене зацікавила діяльність організації в умовах збройною агресії росії проти України і позицію комітету стосовно теракту в Оленівці.

Робота МАНу у закладах освіти має:

- Забезпечуватися через підтримку і розвиток інтелектуально і творчо обдарованої молоді, залучення її до науково-дослідницької та експериментальної роботи, виховання наполегливості, вміння формувати та відстоювати власну думку;
- Носити системний характер на рівні співпраці з ВНЗ (згідно укладених угод) → роботи НТУ (через наукове керівництво/супровід педагогів) → внутрішкільні конкурси-захисти дослідницьких робіт учнів (0 етапи) → участь у I-III етапах Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт МАН України;
- Пропагуватися й мотивуватися керівництвом закладів освіти через дієву систему рейтингового стимулювання, постійний аналіз результативної діяльності учнів та педагогів;
- Здійснюватися через виявлення й педагогічний супровід обдарованої дитини на всіх етапах роботи над науково-дослідницьким проєктом;
- Спрямовуватися на дослідження проблемного (актуального) характеру для сьогодення та їх практичну зашущість;
- Скеруватися на своєчасний науково-методичний супровід наукового керівника (педагога) консультантами КУ «ЦПРПП» (від вибору теми дослідження до захисту учнівських проєктів);
- Активізовуватися через участь в науково-дослідницьких проєктах та конкурсах МАН різних рівнів, літніх наукових школах; використання лабораторій та іншого дослідницького інструментарію МАН України

Підвищення кваліфікації педагогічних працівників

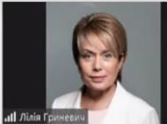
SALAR International
У складі Шведської Асоціації

Швеція Sverige

Суб'єкти підвищення кваліфікації педагогічних працівників

Суб'єктом підвищення кваліфікації може бути заклад освіти (його структурний підрозділ), наукова установа, інша юридична чи фізична особа, у тому числі фізична особа – підприємець, що провадить освітню діяльність у сфері підвищення кваліфікації педагогічних та/або науково-педагогічних працівників

Педагогічні та науково-педагогічні працівники **самостійно обирають** конкретні форми, види, напрями та суб'єктів надання освітніх послуг з підвищення кваліфікації

Пункт 9 Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників

Пункт 7 Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників

Децентралізація задля демократії – Україна 2020-2023
Шведсько-Український проект «Підтримка Децентралізації в Україні»

SALAR International
У складі Шведської Асоціації місцевих влад і регіонів

Швеція Sverige

ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ВЧИТЕЛІВ І КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ. ДІЯЛЬНІСТЬ ЦЕНТРІВ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

ВЕБІНАР

SALAR International
У складі Шведської Асоціації

06

Планування підвищення кваліфікації

Складається з **двох етапів**:

1. Перспективне планування у поточному році на наступний календарний рік шляхом затвердження педагогічною радою орієнтовного плану підвищення кваліфікації
2. Другий етап планування розпочинається після затвердження в установленому порядку кошторису закладу освіти на відповідний рік.

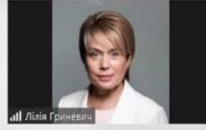
Пропозиції педагогічних та науково-педагогічних працівників розглядаються **педагогічною радою**. За згодою працівника його пропозиція може бути уточнена або змінена, зокрема з урахуванням обсягу видатків, передбачених на підвищення кваліфікації. За результатами розгляду педагогічна рада закладу освіти затверджує план підвищення кваліфікації на відповідний рік в рамках затверджених коштів

Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників (Постанова №800)

Децентралізація задля демократії – Україна 2020-2023
Шведсько-Український проект «Підтримка Децентралізації в Україні»

SALAR International
У складі Шведської Асоціації місцевих влад і регіонів

Швеція Sverige

Модель підвищення кваліфікації педагогічних працівників

Цільові підвищення кваліфікації

Впровадження
реформи
«Нова українська
школа»

Подолання
навчальних втрат

Інклюзивна
освіта
10%

Психологічна
допомога

10%

Стаття 51. Підвищення кваліфікації педагогічних працівників

1. Кожен педагогічний працівник зобов'язаний щороку підвищувати свою кваліфікацію відповідно до [Закону України "Про освіту"](#) з урахуванням особливостей, визначених цим Законом.

Кожному педагогічному працівникові гарантується право підвищувати кваліфікацію в комунальному закладі післядипломної освіти, розташованому на території відповідної (за місцем проживання такого педагогічного працівника) області, Автономної Республіки Крим, міста Києва чи Севастополя, що не обмежує його право обрати іншого суб'єкта освітньої діяльності для підвищення своєї кваліфікації.

2. Загальна кількість академічних годин для підвищення кваліфікації педагогічного працівника протягом п'яти років, яка оплачується за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, не може бути меншою за 150 годин, з яких не менше 10 відсотків загальної кількості годин обов'язково повинні бути спрямовані на вдосконалення знань, вмінь і практичних навичок у частині роботи з учнями з особливими освітніми потребами та не менше 10 відсотків загальної кількості годин - на вдосконалення знань, вмінь і практичних навичок у частині надання психологічної підтримки учасникам освітнього процесу.

{Абзац перший частини другої статті 51 із змінами, внесеними згідно із [Законом № 3051-IX від 11.04.2023](#)}

Підвищення
кваліфікації
педагогічних
працівників
шляхом
самоосвіти
(зв. «вчитель-
методист»)

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА

від 21 серпня 2019 р. № 800
Київ

Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і
науково-педагогічних працівників

{Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ
№ 1133 від 27.12.2019}

Відповідно до частини шостої статті 59 Закону України "Про освіту" Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Затвердити Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, що додається.
2. Внести до Порядку та умов надання субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти "Нова українська школа", затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 4 квітня 2018 р.

29. Результати інформальної освіти (самоосвіти) педагогічних або науково-педагогічних працівників, які мають науковий ступінь та/або вчене, почесне чи педагогічне звання (крім звання "старший вчитель"), можуть бути визнані педагогічними (вченими) радами відповідних закладів як підвищення кваліфікації педагогічних або науково-педагогічних працівників.

{Абзац перший пункту 29 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1133 від 27.12.2019}

Обсяг підвищення кваліфікації шляхом інформальної освіти (самоосвіти) зараховується відповідно до визнаних результатів навчання, але не більше 30 годин або одного кредиту ЄКТС на рік.

У В Е А Д А
ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ, НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ

НАКАЗ

08.08.2022

Хмельницький

№ 203-09

Про затвердження Положення
про обласний педагогічний конкурс-виставку
«Освіта Хмельниччини на шляхах реформування».

Відповідно до Закону України «Про освіту», Закону України «Про повну загальну середню освіту», Закону України «Про дошкільну освіту», Закону України «Про позашкільну освіту», Постанови Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року №800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (із змінами, внесеними згідно Постанови КМУ від 27 грудня 2019 року №1133), Наказу Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства від 23 грудня 2020 р. №2736-20 «Про

5.3. Згідно з Порядком підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» від 21 серпня 2019 р. №800 (із змінами, внесеними згідно Постанови КМУ від 27.12.2019р. №1133) п.25, участь у Конкурсній виставці педагогічна рада закладу освіти може розглядати як підвищення кваліфікації шляхом інформальної освіти (самоосвіти). Переможці Конкурсу-

виставки можуть надати диплом як підтверджувальний документ що засвідчує оцінку роботи. Відповідно дипломи еквівалентні:

- I місце – 30 год. (1 кредит ЄКТС);
- II місце – 21 год. (0.7 кредиту ЄКТС);
- III місце – 15 год. (0.5 кредиту ЄКТС).

Підвищення
кваліфікації
педагогічних
працівників
шляхом
самоосвіти
визнається
педагогічною
радою у формі
звіту – формат
визначається
закладом освіти

25. Педагогічний або науково-педагогічний працівник протягом одного місяця після завершення підвищення кваліфікації подає до педагогічної (вченої) ради закладу освіти клопотання про визнання результатів підвищення кваліфікації та документ про проходження підвищення кваліфікації.

У разі підвищення кваліфікації шляхом інформальної освіти (самоосвіти) замість документа про підвищення кваліфікації подається звіт про результати підвищення кваліфікації або творча робота, персональне розроблення електронного освітнього ресурсу, що виконані в процесі (за результатами) підвищення кваліфікації та оприлюднені на веб-сайті закладу освіти та/або в електронному портфоліо педагогічного або науково-педагогічного працівника (у разі наявності). Форму звіту визначає відповідний заклад освіти.

Клопотання протягом місяця з дня його подання розглядається на засіданні педагогічної (вченої) ради закладу освіти. Вчена рада закладу вищої освіти може доручити розгляд таких питань педагогічним (вченим) радам структурних підрозділів.

Підсумовуємо

1. Результати інформальної освіти (самоосвіти) можуть бути визнані педагогічними радами як підвищення кваліфікації педагогічних працівників (які мають науковий ступінь та/або вчене, почесне чи педагогічне звання (крім звання «старший вчитель»)).
2. Обсяг підвищення кваліфікації зараховується відповідно до визнаних результатів навчання.
3. Педагогічний працівник на розгляд педагогічної ради подає звіт про результати підвищення кваліфікації або творчу роботу, персональне розроблення електронного освітнього ресурсу тощо.
4. Форму звіту визначає відповідний заклад освіти (деталізується у положенні про ПК закладу освіти).
5. Робота виконана в процесі (за результатами) підвищення кваліфікації оприлюднюється на веб-сайті закладу освіти та/або в електронному портфолію педагогічного працівника (у разі наявності).
6. Процедура зарахування результатів та обсяг підвищення кваліфікації педагогічних працівників визначаються педагогічними радами відповідних закладів освіти.

Положення про атестацію педагогічних працівників

(Наказ МОН від 09.09.2022 р. № 805,
Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21 грудня 2022 р. за № 1649/38985)

Набирає чинності з 01 вересня 2023 року

Атестація

Чергова

- Не рідше одного разу на п'ять років
- Не раніше, ніж через три роки після попередньої атестації (крім позачергової з ініціативи працівника)
- Не раніше ніж через рік після призначення педагогічного працівника на посаду

Набирає чинності з моменту опублікування Положення

Педагогічним працівникам, які до набрання чинності цим наказом, **успішно пройшли сертифікацію** і мають чинні сертифікати (один раз протягом дії сертифікату), проходження сертифікації **зараховується як проходження чергової (позачергової) атестації** із присвоєнням наступної (збереженням присвоєної) кваліфікаційної категорії, педагогічного звання

Позачергова

- За ініціативою керівника закладу освіти

у разі зниження якості педагогічної діяльності педагогічним працівником

- За ініціативою керівника відповідного органу управління у сфері освіти

атестація керівника закладу освіти у разі виявлення за результатами інституційного аудиту низької якості освітньої діяльності закладу

- За ініціативою педагогічного працівника

за умови підвищення кваліфікації в міжатестаційний період обсягом не менше ніж 120 годин (4 кредити ЄКТС) (крім педпрацівників ЗЗСО та ЗП(ПТ)О) та не менше ніж 150 годин (5 кредитів ЄКТС) (для педпрацівників ЗЗСО та ЗП(ПТ)О) упродовж п'яти років та /або:

- **визнання працівника переможцем, лауреатом** фінальних етапів всеукраїнських, міжнародних фахових конкурсів;
- **наявності у працівника** освітньо-наукового / освітньо-творчого, наукового ступеня;
- **успішного проходження працівником сертифікації.**

було-стало

Типове положення про атестацію педагогічних працівників

Наказ Міністерства освіти і науки України № 930 від 06.10.2010 року «Про затвердження Типового положення про атестацію педагогічних працівників» (зі змінами) (zareєстрований у Міністерстві юстиції України за № 1255/18550 від 14.12.2010 року).

Чинне.

Положення про атестацію педагогічних працівників

Наказ Міністерства освіти і науки України № 805 від 09.09.2022 року «Про затвердження Положення про атестацію педагогічних працівників» (zareєстрований у Міністерстві юстиції України за № 1649/38985 від 21.12.2022 року).

Набирає чинності 01.09.2023 (крім пп. 3 п. 3, який чинний з дня офіційного опублікування).

було-стало

Визначає порядок атестації керівників, їх заступників інших педагогічних працівників дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних, професійно-технічних, вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації, навчально-методичних (науково-методичних) установ і закладів післядипломної освіти, спеціальних установ для дітей, а також педагогічних працівників закладів охорони здоров'я, культури, соціального захисту, інших закладів та установ у штаті яких є педагогічні працівники.

Поширюється на педагогічних працівників, які здійснюють педагогічну діяльність та посади яких віднесено до педагогічних, згідно з Переліком посад педагогічних та науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14 червня 2000 року № 963 (зі змінами).

Це Положення не поширюється на педагогічних працівників закладів освіти, установ, які атестуються відповідно до вимог Закону України «Про професійний розвиток працівників», а також педагогічних працівників закладів спеціалізованої освіти, які забезпечують здобуття фахових компетентностей спеціалізованої освіти (крім наукових

було-стало

Позачергова атестація проводиться **за заявою працівника** з метою підвищення кваліфікаційної категорії (тарифного розряду) або **за поданням керівника, педагогічної ради навчального закладу чи відповідного органу управління освітою** з метою присвоєння працівнику кваліфікаційної категорії, педагогічного звання та у разі зниження ним рівня професійної діяльності.

Позачергова атестація проводиться **за ініціативою керівника** закладу освіти у разі зниження якості педагогічної діяльності педагогічним працівником. У разі виявлення **за результатами інституційного аудиту** низької якості освітньої діяльності проводиться позачергова атестація керівника (за ініціативою керівника відповідного органу управління у сфері освіти). Позачергова атестація педагогічного працівника, освітній рівень, стаж роботи на посадах педагогічних працівників якого відповідає вимогам, може проводитися **за його ініціативою та/або за однією з таких умов**: 1) визнання переможцем лауреатом фінальних етапів всеукраїнських, міжнародних фахових конкурсів; 2) наявності освітньо-наукового/освітньо-творчого, наукового ступеня; 3) успішного проходження сертифікації.

було-стало

Умовою чергової атестації педагогічних працівників є обов'язкове проходження не рідше одного разу на п'ять років підвищення кваліфікації на засадах вільного вибору форм навчання, програм і навчальних закладів. Ця вимога не розповсюджується на педагогічних працівників, які працюють перші п'ять років після закінчення вищого навчального закладу.

Підвищення кваліфікації педагогічних працівників проводиться в міжатестаційний період відповідно до законодавства і є необхідною умовою атестації. Загальний обсяг (загальна тривалість) підвищення кваліфікації визначається сумарно **за останні 5 років перед атестацією** та незалежно від суб'єкта підвищення кваліфікації, виду, форми чи напряму, за якими педагогічний працівник пройшов підвищення кваліфікації

(не менше 150 годин на 5 років)

Положення про атестацію педагогічних працівників

(Наказ МОН від 09.09.2022 р. № 805,

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21 грудня 2022 р. за № 1649/38985)

Набирає чинності з 01 вересня 2023 року

Порядок проведення атестації

До 20 вересня

Створення атестаційних комісій

Кількість членів комісії не може бути менше 5 осіб. До роботи залучаються представники первинних або територіальних профспілкових організацій (до 2 осіб) із правом голосу

До 10 жовтня

Складання і затвердження: списку педпрацівників, які підлягають черговій атестації; строків проведення атестації та графіку проведення засідань атестаційної комісії. Визначення строку та адреси електронної пошти для подання педагогічними працівниками документів.

До 20 грудня

Подання заяв педпрацівниками для проведення позачергової атестації.

До 01 квітня

Рішення про результати атестації педпрацівників атестаційними комісіями I рівня

До 25 квітня

Рішення про результати атестації педпрацівників атестаційними комісіями II та III рівнів

У разі незгоди педпрацівника з рішеннями атестаційних комісій I чи II рівнів він має **право оскаржити** таке рішення **шляхом подання апеляції** до відповідної атестаційної комісії вищого рівня **упродовж семи робочих днів** з дати отримання атестаційного листа (особисто або на електронну адресу).

Педагогічний працівник, який атестується, може подати до відповідної комісії **документи в паперовій або електронній формі.**

Електронний варіант документів (формат PBE, кожен документ в окремому файлі) надсилається на адресу визначеної електронної пошти з підтвердженням про отримання.

Педагогічний працівник може бути присутнім на засіданні атестаційної комісії під час розгляду питань, що стосуються його атестації, в тому числі в **режимі відеоконференцз'язку.**

Результат атестації педагогічного працівника фіксується в атестаційному листі (Додаток 3 до Положення), один примірник якого видається педпрацівнику під підпис та/або надсилається у сканованому вигляді на його електронну адресу (з підтвердження отримання)

Положення про атестацію педагогічних працівників

(Наказ МОН від 09.09.2022 р. № 805,

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21 грудня 2022 р. за № 1649/38985)

Набирає чинності з 01 вересня 2023 року

Створення, склад та повноваження атестаційних комісій

• Атестаційні комісії I рівня

В закладах освіти, відокремлених структурних підрозділах, у яких працює більше 15 педпрацівників

Приймають рішення про:

- відповідність (невідповідність) педпрацівників займаним посадам;
- присвоєння (підтвердження) кваліфікаційних категорій і педагогічних звань або про відмову в такому присвоєнні (підтвердженні).

• Атестаційні комісії II рівня

В органах управління у сфері освіти сільських, селищних, міських рад, ЗП(ПТ)О, ЗФПО, які мають відокремлені структурні підрозділи

Приймають рішення про:

- відповідність (невідповідність) займаним посадам педпрацівників підпорядкованих закладів освіти (в яких працює менше 15 педпрацівників), а також керівників підпорядкованих ЗО;
- присвоєння (підтвердження) кваліфікаційних категорій і педагогічних звань або про відмову в такому присвоєнні (підтвердженні) (у т. ч. керівникам підпорядкованих ЗО, які викладають навчальні предмети (інтегровані курси));
- розглядають апеляції на рішення атестаційних комісій I рівня

• Атестаційні комісії III рівня

В органах управління у сфері освіти АР Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій

Приймають рішення про:

- відповідність (невідповідність) керівників підпорядкованих ЗО, відокремлених структурних підрозділів займаним посадам та присвоєння (підтвердження) кваліфікаційних категорій;
- присвоєння (підтвердження) педагогічних звань або про відмову в такому присвоєнні (підтвердженні) керівникам підпорядкованих ЗО;
- розглядають апеляції на рішення атестаційних комісій I рівня підпорядкованих ЗО та атестаційних комісій II рівня

було-стало

За результатами атестації:

- 1) присвоюється (не присвоюється) кваліфікаційна категорія або відповідає (не відповідає) раніше присвоєній кваліфікаційній категорії;
- 2) присвоюється (не присвоюється) педагогічне звання або відповідає (не відповідає) раніше присвоєному педагогічному званню (у разі наявності).

За результатами атестації:

- 1) присвоюється (не присвоюється) кваліфікаційна категорія або підтверджується (не підтверджується) раніше присвоєна кваліфікаційна категорія;
- 2) присвоюється (не присвоюється) педагогічне звання, підтверджується (не підтверджується) раніше присвоєне педагогічне звання (у разі наявності).

Положення про атестацію педагогічних працівників

(Наказ МОН від 09.09.2022 р. № 805,

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21 грудня 2022 р. за № 1649/38985)

Набирає чинності з 01 вересня 2023 року

Умови присвоєння кваліфікаційних категорій та педагогічних звань

• Спеціаліст

ОР фаховий молодший бакалавр (ОКР молодший спеціаліст), молодший бакалавр, бакалавр чи магістр (ОКР спеціаліст)

• Спеціаліст II категорії

ОР молодший бакалавр (ОКР молодший спеціаліст), бакалавр чи магістр (ОКР спеціаліст) (для працівників ЗДО також освітньо-професійний ступінь фаховий молодший бакалавр), стаж роботи на посадах педпрацівників не менше ніж три роки

• Спеціаліст I категорії

ОР бакалавр, магістр (ОКР спеціаліст) (для працівників ЗДО також освітньо-професійний ступінь фаховий молодший бакалавр або ступінь вищої освіти молодший бакалавр (ОКР молодший спеціаліст), стаж роботи на посадах педпрацівників не менше ніж п'ять років

• Спеціаліст вищої категорії

ОР магістр (ОКР спеціаліст), стаж роботи на посадах педпрацівників не менше ніж сім років; педпрацівнику, який має освітньо-науковий/освітньо-творчий, науковий ступінь, за результатами атестації без дотримання послідовності на присвоєння може бути присвоєна кваліфікаційна категорія "спеціаліст вищої категорії", за умови наявності в нього стажу роботи на посадах педпрацівників не менше ніж один рік.

Педагогічні звання присвоюються працівникам, які мають I або вищу кваліфікаційну категорію та які упроваджують і поширюють методики компетентнісного навчання, нові освітні технології, здійснюють супервізію, беруть участь у процедурах і заходах із забезпечення якості освіти та впровадження інновацій, визнані переможцями, лауреатами всеукраїнських, міжнародних фахових конкурсів, підготували переможців всеукраїнських, міжнародних олімпіад, конкурсів, змагань

Особи, які не мають педагогічної освіти, але мають стаж роботи в одній із галузей економіки (крім освітньої) та працюють на посадах педагогічних працівників, атестуються як педпрацівники без дотримання послідовності на присвоєння кваліфікаційної категорії:

- "спеціаліст II категорії" за наявності не менше двох років стажу роботи;
- "спеціаліст I категорії" – не менше п'яти років;
- "спеціаліст вищої категорії" – не менше семи років.

Дякую за увагу !

